

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Sav. 120 (acq. Capponi)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Sav. 120 (acq. Capponi)

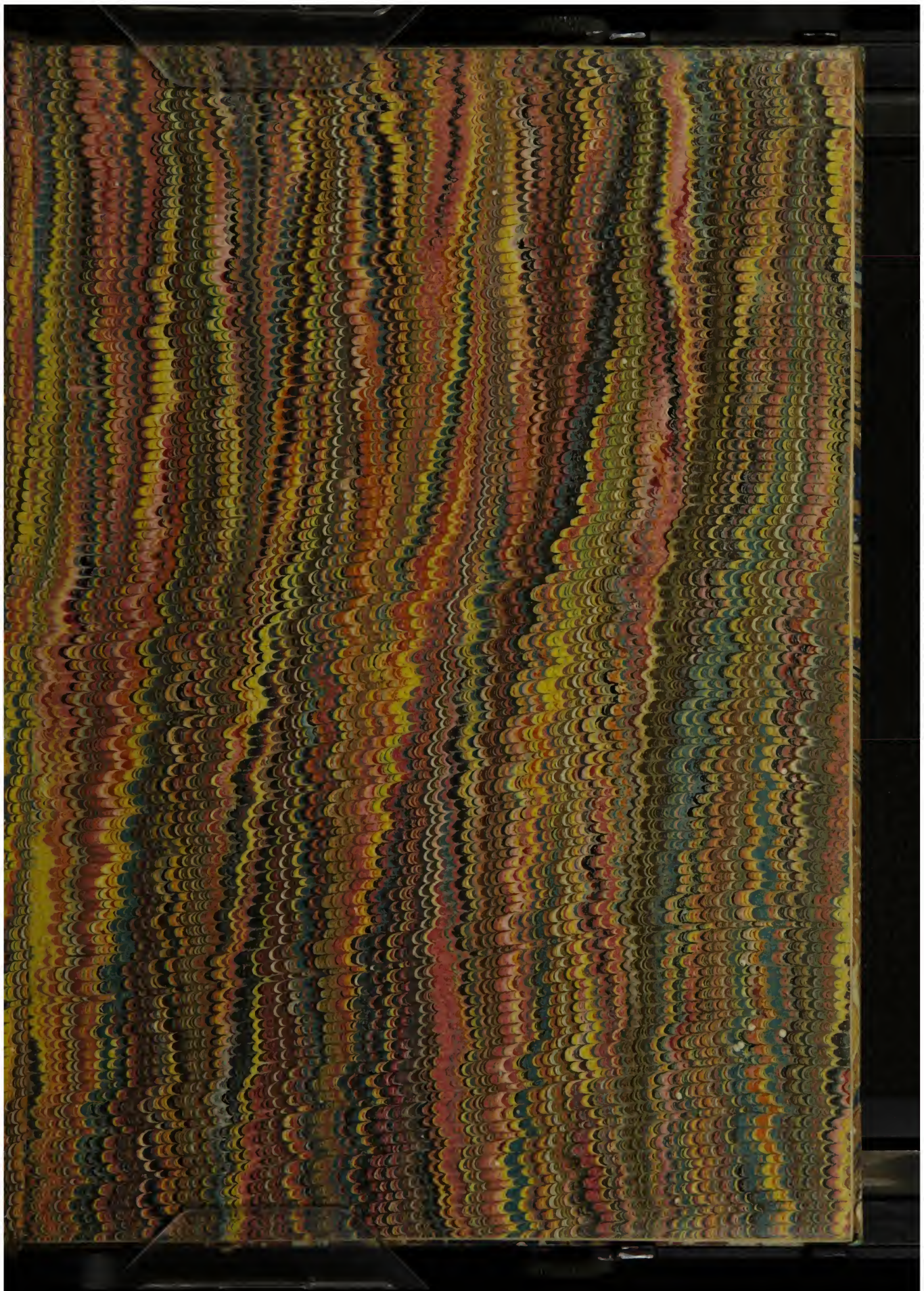

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Sav. 120 (acq. Capponi)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Sav. 120 (acq. Capponi)

Libro 3.º del 1.º tomo de la obra
de Don Juan de Mariana

Sav. 120

Andreas 15.5

Libellus admodum rarus.

**Contra fratrem Hieronymum
Heresiarchā libellus et pcessus.**

Nosce teipm.

Qui potis es sathane versutos scire colubros
Tartareis impunis ire redire lacum.
Elysii etiam dare tetra cadavera campis
Mirheus Ethereos ledere parce deos.
Non spinas pia Rhānus alit dā lilia gestit
Pontificem summū quisq; beatus amat

Sic transit gloria mundi. Prologus.

Jo. Boggius Florentinus Aposto
lice sedi devotus. Fratri Hieronymo Sauonarole Spiri
tum sanioris consilij Licet mihi tecum Hieronymus frater hac
supscriptioe uti quando a Christo sanctus. Sathaneq; po
testati traditus eo etiam dementie deuenisti. eoq; furoris p
rupisti. ut pudore tuo honoreq; post habitis iam non per
plere sed palam summo Pontifici. Romaneq; ecclesie bellum
indixeris. acerrimūq; te his hostem obtuleris. Te summe de
qui omniū es creator appello. cuius nutu cuncta reguntur.
cuiusq; bonitate cuncta subsistunt. Tuq; pietissime Christe
qui tuū preciosissimū sanguinē pro humani generis redemp
tione tam alacriter tam largiter profudisti miserere inquam
miserere populi tui. Surge in auxilium ecclesie tue. ne paciatis
oro tunicā tuā illam inconsutilem ita discindi ita dilacerari.
Vosq; sanctissima mundi lumina principes apostolorum
Petre. ac vas electiois et doctor gentium Paule ex pergis amini
aliquā ac successorē vestrum qui tā inique oppugnatur de
fendite. p ecclesieq; decore vestro glorioso sanguine stabilire
iā tandē insurgite. Ego mediū si diū ignoro an oportuiores
illi q; nūc superesse possitis. Cū acerrimus hostis Hieronymus
Sauonarola imo verus Antichristus alter indubiā sibi vic
toriam repromittens Pontifici Romano tam iniusta. tam
impia nephariaq; arma impudenter intulerit. At quam
ob causam. Nempe quia insanientē hominem ad sanitatē me
tis reducere cupiebat. a recto tramite deviū ad viam verita
tis redire sindebat boni agentis pastoris officiū. Tū tibi hec
satis equa Hieronymus. satis honesta ratio videtur. cur post
posito oī obedientie vinculo. oīq; humilitatis iugo reiecta

(que te maxime p̄fiteri deat) in tantā insolentiam super
biamq; puenieris. vt nō modo cōtra Pontificem bellare sed
illum p̄sternere. cōculcareq; cōtendas. O impudentē hoīs
audaciā. o temeritatē ingētem. An tibi hoc canones suasere.
an philosophi an theologi tuū in animū induxere. vt tam
procaater. tam petulāter cōtra christi Vicariū īsilires. Dic
sodes. vbi nā gētū hoc dedicisti. in quibusue sanctorū libris
hoc īuenisti. vt a pastore tuo totius orbis capite tā leuiter dis
sideres. tam contumeliose descisceres. Nun te maiorem illo
existimas. Ita vero inquires. nam hoc deus vult. hoc iubet.
Rogo te amabo ne mihi succenseas. si quod sentio libere lo
quar. agam? inter nos amice res iā nō iurgijs. sed rōnibus
ventiletur. Obsecro patienter audias. et quid ad istam amē
tiā te impulerit (ita enī appellari pōt) ediffere. Cur cū ex cōi
cat? sis missas. aliaq; diuina officia exercueris. publice q; oī
bus p̄dicaueris. Dices forsan p̄dicatiōnū tenorē quē impres
sum nup̄ Romā misi credo te minime perlegisse. ibi rei seriē
omnē dephendes cur celebrauerim. cur p̄dicauerim. lege il
las et causam scies. Porro num alia te ratio impulit. ad hu
iuscemo di patrāda q̄z que in illis p̄dicatiōibus perstrinxisti
Minime inquires nōne satis digna illa tibi videntur quibus
ad id faciendū mouerer. O magne deus vere nunc te delirā
cognoui (pace tua dixerim) quid enī stultius dici pōt q̄s q̄
in illis p̄tractantur. vbi dū tuam causam tueris. proteruiam
tuam magis accusas tuāq; insaniam manifestius detegis.
Sāctius hercle fuerat ac iustius te pastori tuo cedere. eiusq;
mandatis obtemperare q̄z illi cōtumaciter. subpeq; resistere
Nullā enī causam satis dignā in medium asferre potes qua
tuā hāc temeritatē apud doctos velare queas ne de imperito
vulgo meloqui existimes. Cuius leue ac temerariū est iudiciū
cui tu p̄ virib? studes tua ista somnia ac deliramiēta psua
Capitulū. i. in quo due rationes principales po
nūtur contra excommunicationem Pontificis.

a ij

6 Vas in eis rationes adducis potissime ad tui erroris
excusationem. quibus excommunicationis iniusticiā ac
nullitatem conaris ostendere. Vnam quia illā tanq̃z cōtra
Bonū publicū latā et cōmunem vtilitatem vt nulli⁹ valo
ris ac roboris reijciendam. minimeq; seruandam affirmas
Alteram quia tanq̃z charitati aduersantē pari modo cōtem
nendam existimas. Hec sunt que a te precipue cōtra excommu
nicationē allegātur. Nam cetera appēdices quedā sunt ad
corroborationē adducte satis quidem leues. paruiq; robo
ris ac momēti. que stulte ac imperite plebicule facilliter psua
deantur. Nūc singulatiim partes ambas ex ordine discutiā
mus vt rei veritas elucescat quā tu falsitati cuiusdā ombra
culis velare conaris licet te veritatis sectatoriē mētiaris. Atq;
vt a prima tua ppositiōe exordiar quā astruis excommunica
tionē nō tenere cōtra Bonū publicū latā et cōmunē vtilitatē.
hāc vero cū sit eiusmodi nō arctare. Ego me hercule hoc nō
negauerim. neq; sane mētis est quispiā qui assumptū hoc
inficiari valeat. Preceptū enī cuiuscūq; superioris peccatum
inducens inualidū prorsus est atq; inane. quod vero exco
municatio pmissa huiusmodi sit vt peccatū nutriat nemo
asseret nisi veritatis ignarus. quā vt omnis⁹ innotescat bre
uiter explicabo.

¶ Capitulu. ij. Quare fuerit Hieronym⁹ excommunicat⁹.
Enarratio.

¶ Superioribus annis cū Florentiā nescio quo nā malo
illius omine applicuisses. indui Marci conuentū di
uertisti. ibiq; tuo astu tuaq; ipocrisi multorū tibi beniuolen
tiam prius conalians eorū intercessione effecisti vt conuent⁹
nonnulli a congregatione lambardie disinngerentur. ad ar
ctioremq; disciplinam reducerentur. Id autem cū post mo
dum Cardinali Neapolitano ordinis protectori Pontifici
q; Maximo eius interuentione placeret. tuumq; hoc lauda

bile opus valde probarent credentes q̄ quidē facere rem ti-
bi pergratā. complures alios Eburie cōuentus ab eadē cō-
gregatiōe segregarūt. in vnūq̄ corpus redigentes ad stric-
tiore similiter regulam reducere voluerūt illorū instar quos
tu antea reformaneras. noueq̄ huic congregationi Vicari-
um generalem ad certum tempus duraturum prefecerunt
ita vt sub eius obedientia tu etiam vna cum reliquis conuen-
tibus permaneres. hoc cum tu recusares ambitionis stimu-
lis agitatus. indigneq̄ ferens alium tibi in Vicariatu prela-
tum. Pontifer vt Vicario debitam obediētiam exhiberes te
benigne p̄monuit. Quod cū renueres nulla legitima causa
subsistente volens diuinum cultum etiam te auctore ampli-
ficare sub excōmunicatiōis late sentētie pena vt gestis hu-
iusmodi consensum prestares. Vicarioq̄ subesses te iterum
monuit. quod cum etiā obstinatissime recusares videns tuā
manifestam proteruiam vel vt contumacem apostoliceq̄
sedis rebellē in excōmunicatiōis sententiā incurrisse declara-
uit perq̄ sua breuia Florentie id publicari mandauit. quod
et factum fuit. Is est rei ordo compendiose narratus. Nū
recte quispiam poterit iudicare excōmunicatiōē fuisse cō-
tra bonum publicū latam et cōmunē vtilitatem vt tu vulgo
isti rudi ac imperite plebi persuades ac pfaciliter. An vero
tu potius contra bonum publicū egeris diuini cultus aug-
mentū impediens ac religiōis propagationē vetans. Num
etiā censeri poterit p̄ceptū hoc cōtra proximī charitatē vt tu
falso autumas (libet enim nunc quod secūdo loco ad tui ex-
cusatiōem adducis referre) Siquidem ingenue fateor non
tenere quod contra dei vel proximī ordinatam charitatē p̄ci-
pitur. Quod autem id tale sit quilibet sane mentis inficiari
tur. quin potius egisse te simul cōtra publicā vtilitatē. simul
etiā cōtra charitatem perfaciliter iudicabit.

¶ Capi. iij. quo prima principalis Hierony
ni ratio confutatur.

a iij

Rimum manifeste apparet dum tu populum
p istum Florentinum miserum hercle tuis men-
dacijs. tuis prestigijs. tuis fanaticis allucinati
onib⁹ ad tantam discordiam. tantāq; dementiā
impulisti ut filius paterne voluntati aduersetur. vxoꝝ vi-
ro contrarietur. fratres inuicem diffideant. tota deniq; ci-
uitas intestinis odijs referta publicum bonum. cōmunēq;
negligat vtilitatem. Quid enī boni aut vtilis i ea re publica
esse pōt. in qua nulla sit ciuium consensio. nulla vigeat li-
bere loquendi cōsulendive facultas. Dudum enī puerorū
infinitatem parasti. quibus grandem quandā felicitatem
pollicitus ad tua eos stipendia cōduxisti ut illum furore
ciues bonos ac prudentes tuis dictis cōtrariantes continuo
deterres. hec est illa consensio. illa vnanimitas. pro qua
tu psalmum illum Ecce q̄ bonum. facis quotidie a tuis
fratrib⁹ decantari. Cum vere nil aliud queras nisi discidia.
nil aliud velis nisi seditiones acrimas. tuiq; sectatores stu-
deas parare q̄ plurimos. quorum fultus presidio possis
contra Romanā ecclesiam. eiusq; prelatos insurgere. tibi-
q; ex hoc magnam nomen ac gloriam cōparare. Quod Ar-
rius. Nestorius. Manicheus. permultiq; heretici factitarūt
horum vero malorū tu solus causa es tu ongo tu funda-
mentum. At qui si diceris populum prius las ciuicem p-
dicationibus tuis ad meliorem vite frugen rediisse. bonum
q; ac rectum viuendi modum suscepisse. Non eo inficias
pnulta bona documenta te tradidisse. verū quorūsum illa
pertuleris rerum exitus docuit. Nempe ut sub virtutū ac
sanctimonie cuiusdam umbraculis quo velles vulg⁹ illud
perduceres. oportuit enī ei te virtutū viam. ac bonorū mo-
rum disciplinam vel ut offam quandam. qua caperetur
obscure. Nam si aliter egisses nullam fidem tuis verbis ad-
hibuisset. Perbelle mihi crede aptasti omnia. plebiculā illā
in tua vota pelliceres. Porro inquit Magnates esse cōplu

res qui te sequuntur viros hercule prudentes ac doctos. Vehementer Hieronymus inquam aberas si id tibi persuades. Simulant enim plerique tuis verbis credere auram popularem captantes ut magistratus atque honores adispiciantur. quique dem hec omnia populi iudicio atque arbitrio demandantur hunc tu quovis persualiter versas dum te dei prophetam appellas. dum illius colloquio te frui asseveras. dum tu mirum filium quorundam futurorum pertu illum aut metu deterres aut vana spe islas. qui si ad pristina mentis sanitatem redibit quique crediturum vero confido Vereor ne lapidibus obruaris.

¶ Capi. iij. quo Hieronymi prophetie falsitatis conuincuntur.

¶ Anque si tua que totiens predixisti diligenter peruestigentur luce clarius apparebit te nedum prophetam ut iactas. sed mendacium ac somniorum officinam quamdam posse rectius appellari. idque etiam te iudice si me patienter audies efficacissime comprobabo. Pleraque enim afferam quibus manifesti mendacii reus diluade argueris. utque a nouissimis ordiar. Nonne proximis mensibus Carolo Stroctio deuoto tuo ad mortem egrotanti palliolum tuum misisti. quo amictum statim illam sanandum predixeras. at is qui primum illud tetigit vitam ei balauit. Cosine etiam Oricellario compluribusque alijs infirmis illud mittendum curasti. quibus eritiale fuit. ad eo ut si quempiam perire cupere palliolum tuum illi transmittere. Equi enim Seiani. auriq; Tolosani vinum habet. Iohannem Picum
a iij.

Mirādulanū cōualiturū publice affirmasti ex in firmitate
qua postmodū intra triduū post tuā prophetiā expirauit
licet tu mendacium tuū conatus sis nouis signētis postmo
dū palliare-frusta tñ apud viros prudentes qui te primitus
audierunt. Idem et Petro Vectorio euenit intra breuissimū
temp⁹ extincto postqz ei corporis sanitatē promiseras. Ro
mane vero vrbis ruinā atqz euerسیونē (quod omen pri⁹ in
caput tuū reducet) quouēs affirmasti futurā p quā celerri
me neqz id tu illi⁹ in ore tuo semp versati (cito et velociter)
velamento quomodo dolibet tueri poteris-quod milia annorū
aptū est cōprehendere-quippe dies numerari iussisti.ac oī
bus qui te audiebant publice edixisti vt scriberēt. Florentinis
Rome tñ cōnorantib⁹ in patriā qz maturūne remigrarēt
vir enī eis forte colligendi sarcinulas facultatem nī propere
rent. verū biennū iam est elapsū quo hoc somnium ptu
listi. et tñ dei benignitate se spites sumus. meliorqz etiam
in futurū spe v uim⁹. Tūsi forsā asseras ob nostros mores
in melius cōmutatos deū destinātū exitiū reuocasse. Quod
si est-maioris iam mendaciū cōuinceris-quando nos indies
deteriores factos tuis nouissimis predicationib⁹ affirmasti
Gallorū in Italiam transitū nec tu vnqz p̄dicisti.nec quisqz
id ex te vnqz audiuit. Bene barbaros quosdam ad Italiā
vēturos dixisti.sed qui illi forēt Galli-an hispani-germani
an Turci penitus tacuisti. Id vero in multis pphetiis an
tiquis iam pridem plegi. quarū non nulle de Francis etiam
specificē loquebātur. quas reor fuisse tibi incognitas. Si enī
illas vidisses de gallis quoqz dixisses-nisi forsā cauti⁹ hoc
subtenuisti-ut si qui alij barbarorum in Italiam prupissent.
de illis te sensisse asseuerares-ut de Francis fecisti. Ita ne ti
bi hanc laudem ascribas-neqz tantum arroges. quia nō hoc
tibi soli reuelatum est. sed alias pphetias tibi attribuisti
vt pphete nomen ac famam apud stolidū vulgus asseque
reris-quod iam pridē supbissime usurpasti. Hos tu Frācos

inquam urbem diruturos afferuisti. Clericorūq; ac prelato-
rū sanguinē cedeq; Romanā ecclesiā reformaturos. Im-
prudenter herde nimīū insulser q; locut; velut gallicano
rum ingeniorū prorsus ignarus. Rerū euentus mēdaciū
tū-tuasq; nugas patefecit. Regem ipsum Carolū amplū
regnum adepturū dixisti. ac post illius acquisitionē. At nō
dixisti hunc cito illud perditurū Francosq; oēs in Italia re-
lictos alios ferro trucidandos. alios fame-venenone necan-
dos. alios undis submergendos. ad vnū demū interituros
Dices forsā deum tibi hec non reuelasse. Porro num hoc
negabis reuelasse tibi. Florentinos Pisas aliaq; amissa op-
pida recuperaturos actutū. quē intra pugnum te cōtinere
iactabas. Si Florentinam ciuitatem amas vt p̄fers cur pug-
num nō aperis. cur illi amissa non reddis. Malinoli herde
est atq; inuidi non prestare beneficiū egenti amico cū pos-
sis. Spes enī (vt ait Sapiens) que differtur affligit ani-
mū. Quod si hoc in tua potestate non est vt illa restituas
cur id palam predicasti. cur fatue plebicule id p̄suasisti nisi
vt tu inani quadā spe pecudū more quo vis illas perduce-
res. An tu Gallorū fidei credere debuisti. vt eorū promissis
impulsus ea populo vaticinia proferres. Num cogitare de-
bueras eos id egisse vt tuis exortationibus populum istum
in fide regia deuinctū teneres. Imprudenter sane fecisti eo-
rum pollicitationibus credere. qui nec iurati quidē fidē ser-
uarūt. suo illā cōmodo tātūmodo mētiētes. Neq; p̄pterea
plebē credulā p̄phetiis tuis seducere debueras vt fecisti Gal-
lorum verbis innitens. Prudentes quidem viros mihi crede
minime delusisti quippe qui nunq; tuis somniis credide-
rūt Perituros quoq; afferuisti qui tibi nō crederēt fere oēs
ex tuis vero paucos Porro ex tuis longe plures occubere.
Nūdi preterea totius ad Christum cōuersionem futurā
predixisti ac non longū intra tēpus. Multos enī affirma-
sti qui tunc: audiebant hoc visuros. Id quidē ego vt falsum

a v

reprobare non ausim. verū de mundi etiam fine dixisse debueras quo tempore conuersionem hāc futurā viri sancti dixerūt. Hec sunt ille prophetie tue quas tantum iactas tantumq; extollis anilib⁹ fabellis/ puerilibusq; deliramentis per similes. Hec est tua noua illa doctrina quam a deo quo cū familiare habes colloquiū velut Moyses alter aut Paulus accepisse te gloriaris. sacrāq; scripturam ad tuas allucinationes astruendas in varios atq; inauditos sensus licet ridiculos sepius trahis/ diuersos penitus ab his quos sancti doctores prodidere. Hec est illa tua scientia Cabalica quam iam pridem edoctus paraueras cum plerisq; complicibus nouam sectam inducere ecclesiamque subuertere.

Cap. v. q̄re pontifex Hieronymo predicationē
inhibuerit. quod de iure facere potuit ac debuit.

i Dantem cum Alexandro. vi. pontifici sapientissimo
innocesceret benigne prius te monuit ut ad illum accederes cupiens huius noue doctrine. nouiq; luminis
veritatem inquirere. Id cum tu facere recusares. varia in
pedimenta/ ac lenia causatus veritus. Pontifex simul nouū
aliqd ac prenitiosum dogma in ecclesia exercitari. simul etiā
veritus ne q̄ Florentie ob tuas predicationes dissidiorū ma
teria oriretur. cum tu asperrimis maledictis ac minis tuis
fabulis non credentes acerrime psequereris tepidos eo, dē

appellans. vulgiq; inuidiam contra eos tuis prestigijs ita
seducti quotidie concitares. illisq; velut hereticis a deo q;
reprobatis infestum reddere totis viribus nitereris. predi-
candi tibi officio interdixit. Num propterea contra bonum
publicum aut charitatem fecisse dicetur. Nonne potest po-
tifer vt omne seminarium scandali- seditionisq; tollatur
vni homini predi- candi munere- aut celebrandi officio ad-
tempus presertim interdiceret. Quinimmo potest et toti ordi-
ni tuo ne predicet interdiceret. Nam predi- candi officium de
iure solis Epis competit qui in locum apostolorum successer-
unt. ac presbiteris animarum cure presidentib;. Illis eni
solis dictum est in personis apostolorum Ite et predicate
euangelium omni creature. Minoribus autem et predi- cato-
ribus ex privilegio Clementis. v. in consilio Viennensi in-
dulto predi- candi munus competit. Certum est autem posse
Pontificem privilegium vel a se vel a predecessore concessum
ad libitum reuocare hoc tam leges q; canones omnes affir-
mant nisi forsitan illos fastidias. Quod si est- ante prohibi-
tionem etiam nullatenus predicare debueras. cum id mun-
us tibi nisi ex pontificia permissione prius non competeret
Aut eni apostolus quomodo predicabit nisi mittatur. Potuit
ergo multo fortius tibi predi- candi officium auferre. quod
licet in se bonum sit. deferendum tamen tibi erat propter
obediencie bonum qd illi preponderabat- dicente Gregorio-
vt etiam refert Gratianus. Licet pro obedientia nunquam ma-
lum fieri debeat. aliquando tamen per obedientiam debet
bonum quod agitur intermitteri. Itaq; fateor equidem sanc-
tam esse diuini verbi predicationem. sed ita demum nisi fiat
contra superioris prohibitionem. ac presertim Pontificis
cui omnino est parendum- licet vix ferendum nobis ab eo
iugum imponatur Contra morem quippe ecclesiasticum
est si non patientissime tollatur quod a nobis absit etiam
iniusta correctio: vt inquit Gregorius et refert Gratianus

Gratianus. Num in dioceſi epi eo inuito quiſq; predicabit
niſi ſup hoc habeat expreſſam a papa licentiã. Num Adam
peccauit quia fructũ comedit. an quia diuinũ pceptũ cõtem
pfit. Nullum eni erat in eſu fructus peccatũ diuina phibi
one ſemota. Sic p̃dicatio licet in ſe bona exiſtat cum ſit con
tra ſupioris pceptum p̃dicanti obest non parum. Poteras
p̃terea alibi quam Gloſetie p̃dicare quod tibi minime Pon
tifer inhiuiſſet.

¶ Capi. vi. Qd excoꝛmunicatio fuit iniſta et dato q
iniuſta ligat. illuſq; tranſgreſſio peccatũ inducat.

n Ec video qua fronte queas excoꝛmunicationis iniuſti
tiam accuſare. Cũ vt p̃dici ob manifeſtã cõtumat am
cõtra te fuerit p̃mulgata. Age vero fac iniuſtã vel ex cauſa
vt tu aſſeris vel ex ordine. Ex cauſa vt quia Papa mādauit
tibi vt a p̃dicatiõ ceſſares velut ſcādali in populo ac diſcor
diarum ſatrice. vel quia dixiſſet in excoꝛmunicatione q te ex
cõicabat quia citatus cõparere nolueras. Vel quia illius mād
atis parere reſuſtaueras. Certe ſi p̃pterea excoꝛcatus fueris
etiã ſi cauſe ille falſe foret que excoꝛcantiẽ mouere huiusmodi
ſentẽtia cũ ius partis cõtineat tenet niſi in ea notorius iuris
eror vel facti exprimeretur vt quia excoꝛicaretur mulier ob
adulteriũ cũ iſante p̃petratũ vel aliquod mādaretur qd ma
nifeſtũ i ſe peccatũ cõtineret. Sufficiat eni ad validitatẽ excoꝛ
municationis cauſam expreſſam potuiſſe eſſe. veram licet
in veritate ſit falſa non tñ notorie et manifeſte falſitas illi
appareat. Hanc opinionem tũ canonum interpretes tum
etiã theologi pro vera vnanimiter comprobant. ac pre
cipue. Thomas Aquinas tue religionis profeſſor celeſtissi
mus. Idem etiã iuris eſſe cum debitoſ ordo non ſeruatur
niſi poſt appellatiõẽ legitimã lata foret p̃dicti affirmant.

Nam ergo tu propter hec debuisti excommunicationē con-
temnere. An nescis illam pro medicina quadam p̄beri. que
licet iniusta si cum humilitate seruetur proficit ad meritum.
Si vero cōtemnitur nocet ad interitum. et ubi prius erat
iniusta. excontēptu iustificatur. Perlege canones perlege
iuris pontificij doctores ac theologos quid sentiāt. reperies
q̄z verum esse quod scribo. Nec p̄dictis aduersatur Gelasius
quem pro te allegas si ad sanū sensum velis illius dicta re-
ducere. neq̄z puer se interpretari lege Urbanum pontificem
dicentem Ep̄i sententiam tūendam licet iniuste liget. si li-
gamen inducit. ergo absolutionē requirit. Gelasius autē lo-
quitur vel secundum Johannem glo. Qñ ab heretico quis
excomunicatur. quo casu sentētia huiusmodi nulla est. Vel
secundum Isidorum Gelasij dicta interpretantē. Quādo
ob nō perpetratum delictum sibi imperatum quis excomu-
nicaretur. alioquin sn̄a etiā iniusta tenet. ac duplici quidem
ex causa. Una ut hō crescat p̄ obedientie meritum. Altera ut
claves ecclesie in maiori reuerētia habeantur quas cōtemne-
re videtur qui q̄z primū pōt absolutionē nō petit. Tu vero
nec te illā petiisse nec esse unq̄z petiturū affirmas. Equidem
ignoro quis legum canonū peritus nisi forsan insensius
cōsiliū tibi hoc p̄niciosum p̄stiterit. ut contēptis apostolicis
clauibus in tantū malorū precipitiū te cōieceris divina oīa
temerarie p̄tractando. Doleo mediūssidius vicem tuam qui
eū vir doctus semp fueris reputatus in hanc auertiam furo-
remq̄z deueneris ut etiam illos hereticos atq̄z excommunica-
tos appelles qui te excommunicatū putant. ea q̄z etiam in
vulgus disseminas.

¶ Capitulū viij. referens rōnes Hieronymi quibus
nititur probare excommunicatū atq̄z hereticū qui
obstingit tenet excommunicationem valere.

e Ompluribus autem ratioibus hoc astringis. atq; ita fragilib' ut satius foret atq; utilius ijs minime respōdere. nam fundamenta quedā ab illorū corroboracionem adducis que paucis recensebo. quorū solutio pōt maiori p pte ex premissis faciliter apparere. Quippe idem sepius repetis licet diuersimode. Primum enī Pape arcuentionem aut maliciam ad excommunicationis vires enernādas adducis. Tū boni publici pessundationē magneq; in vrbē Florentina tyrannidis sementem. noue pterea tue doctrine. istiusq; tui noui laminis excidiū. Si enī a predicationē cessares quot quot prius tuis p'dicationib' cuiusq; serus. etatisue ad optimū viuendi cultū induxeras ad peiora dilaberētur. diuini quoq; regni diminutio sequeretur. qd quilibet debet p viribus augere. diaboliq; imperiū cresceret. qd deprimere quilibet debet. Multi enī ob has p'dicationes ad rectam xpī fidem cōuersi sunt. multiq; prestantes viri doctrinā hanc p orbē late iam vagātē ut honestā ac salutarem philosophie legibus cōdiciis sanctioibus scientijs demū ceteris magno pere cōformē laudatū atq; pbarunt. que si rueret Christi fides periclitaretur. Quippe nō eē amplius pphetis credendū omēs asserent. christianāq; fidem commentitiā existimarent. Morū insup correctionem. reformationēq; doctrine huius p'dicatio cum inducat. et ad bene recteq; viuendum disponat Quid aliud struit ei' prohibitio nisi vitijs et scelerib' fomenta prestare. Hec tu ad tui excusationem astringis.

¶ Capi. viij. Quo premissis rationib' respōdetur.

n On possum edepol Hieronymē frater te nisi miserum atq; infelicē appellare qm tuum delictum ita firmiter defendis. ita obstinate tutaris. ut p huiusmodi pertinacia velle te dicas vitam ipsam effundere. aliosq; etiam exhorteris. pro huius puicantie defensione vereantur oppetere eter

ita
spō
nem
di p
re
nam
addu
loie
usqz
quol
opā
mini
viri
quē
fi
ic p
obie
mo
nā
den
ma
ne
m
ele
is.

nam q̄s velut martiribus beatitudinē reppromittens. pusilla
mines qz cōfortans. quod certe quid est aliud q̄z illos ad ar-
ma accendere. q̄z novas seditōes/ discordias qz parare. dū
studes tue pteruitatis satellites adipisci q̄z plurimos. Pri-
mū hoc mihi pacifice respondeas velim Hieronymē. Quis
tuam hanc doctrinam approbavit/ quam late dissemina-
tā affirmas nisi cecū vulg' ac stolidum. Cui Manmetis in
starmūdānā felicitatē reppmittis vt tue stulticie astipuletur.
nam sapientes tua iam pridē somnia deriserūt. Porro doc-
trina tua aut ea continet que tum in veteris. tum noui testa-
menti scripturis prodūtur/ aut aliquid extra tibi nouiter re-
uelatū. Si que in illis tradita sunt p̄dicas/ cur nō eadem ali-
us p̄dicare poterit scripture sacre peritus. Cur tu illam doo-
trinam nouam affirmas. Cur tibi tantum arrogas/ vt nul-
li potestatem hāc retrahendi a vitijs homines nisi tibi vni cō-
cessam existimes Quod si noua tū p̄dicas. tibi qz tantū re-
uelata. conuertendi qz ad meliorem frugē mortales faculta-
tem concessam asseueras. verumqz te pphetam appellas.
quem de' ad orbis reformatiōez elegerit. Num tibi dicē ama-
bo credendum est asserēt a deo te missum/ eius qz colloquio
frui absqz vllius miraculi patratiōe/ aut veteris noueue-
paginetestimonio. Pontificis ergo boni officiū est hoc cog-
noscere/ dūgentius qz rimari. eo p̄sertim cum te mortali cor-
pore celos penetrasse. Deniqz ipsum omnipotētem/ ac totā
trinitatem vidisse. Angelicos etiā Choros/ sanctorū qz or-
dines p̄sperisse asseuerares. Paulum ipsum electiōis vas lō-
ge in hoc superans. quippe qui semet ignorare fateatur an
in corpore vel extra corpus deum viderit. Doctores etiā
ecclesiastici Pauli raptum/ anīne a corpore abstractionem
quandam fuisse opinātur. Tu vero corpore ipso celos trā-
scendisse te p̄fiteris. licet postmodum ad saniozem mētem
reuerfus epistola quadā tuo nomine inscripta id retracta-
ueris imaginatiōnem quandam seu somniū fuisse affir-

mas. Cui simile me quoq; pluries somniasse recordor.

¶ Capitulum. ix. quo concluditur Hieronymum
fecisse contra publicum bonum.

e. Rratit ne igitur prudētissimus Pōtifer si te accersuie
ut mirabilia hec cognosceret tueq; doctrine veritatem
indagaret. An id egit ut tyrāidē Florentiam intramitteret
ut tu impudēter garris. cū illi paterno amore afficiatur. An
potius tū charitate erga illam tum zelo fidei ductus ut scis-
matis nouiq; ac pestiferi dogmatis semiaria tollerentur.
An ut scandala in populo sereret. an vero magis ut rixas
discordiasq; sedaret p̄dicationē tibi interdixit. Cuius opus
licet in se bonū sit ac sanctū cessandum tñ est si esset disadīa
pariturū. Sanctissimi illi viri Fransiscus ac Dñicus. quo-
rum alter minorū alter tui ordinis fundator fuit cū nouā
viuendi regulā vellēt inducere sine summi Pōtificis appro-
batiōe id facere noluerūt. ad eiusq; p̄sentiam venientes ma-
gna cū humilitate suā viuēdi normā illi aperuerat apostoli-
ce sedis iudicio infirmandam vel approbandam. Quod et
tibi faciendū erat si bone mentis fuisses nec a sanctorum in-
stitutis deuiare voluisses si doctrina tua ex deo erat. Nec ti-
bi quorūvis inimicorū insidie pertimescende erant ex quo
ut asseris tecū est dominus. Scriptū est enim. Dñs sit mihi
adiutor et nō timebo quid faciat mihi homo. Dñs sit mihi
adiutor et ego despiciam inimicos meos. Et Apostolus in-
quit. Si deus p̄ nobis quis cōtra nos. Et alibi. Non time-
bo milia populi circūdantis me. ut tu in vnius tuorum ser-
monū p̄fatione dixisti q̄uis etiā tuta itio ac reditio promiss-
a tibi fuerit a pōtifice qui auebat tui istius nomi luminis ac
sancti particeps fieri. Nulla ergo tergiversatione potes per-
tinaciam tuā defendere. Si tu verus propheta esses aut ve-
rus Apostolus illorum etiam vestigia imitareris. quia deo

confortati infidelium Regum ac Principum conspectum mi-
nime formidabant. quinimo se ultro illorum presentie offererebant
ut eos ad sanam viam rectamque deducerent. Verum tu pseudo
propheta falsusque apostolus cum sis tibi conscius Christi Vi-
carium ab eo tam benigne humaneque vocatus adire hacte-
nus formidasti. Qui etiam petenti veniam si erraueras igno-
uisset. Sin minus tuam hanc doctrinam ut sanctam ac christico-
lis cunctis salutiferam comprobasset. Sicque manifeste apparet
te omni modo contra publicum bonum egisse non Pontificem
ad sanam mentem reducere properantem.

¶ Cap. r. Confutatio secundationis principalis.
qua ostenditur Hieronymum fecisse contra charitatem.

nunc Vnde partem alteram principalem absoluiam. An tu
magis contra charitatem fecisse videre congregationem
nouiter factam contumaciter respuendo. an Pontifex conventuum
ethruscorum reformationem inducendo. Equidem reor te multum
errasse deuiasseque a charitate non parum. atque illud imprimis
ut nouissimum presuppono cunctis qui Canonum penitus non sunt
ignari disponendi de rebus ecclesiasticis plenissimam pontifi-
ci facultatem concessam absque diuini tamen naturalisue iuris sub-
uersione. Potest ergo legitima ex causa parochias aut dioce-
ses diuidere. illas itidem inuicem aggregare. alteram alteri adne-
ctere vel subicere. Clericum vel episcopum de loco ad locum trans-
ferre. Religiosum vero quod voluntatem propriam abnegarit
potest inuicem etiam arctiori regule mancipare. in perpetuamque clau-
suram redigere. ac rursum quo vult dimittere. hoc est proprium
sedis apostolice privilegium. quod qui conatur auferre ut ait
Nicolaus Pontifex sanctissimus in heresim labitur. Id vero
cum tu contumaciter nimium ac superbe perturbare paraueris. quid
aliud quam hereticus es censendus. Christi que hostis acerrimus
videris ergo contra charitatem peccasse. (Charitas enim iuxta
bi.

apostolū nō agit pperam) nō papa qui potuit lege permit-
tente te ac Religiosos tuos de vno loco ad alium etiam inui-
tos trāsferre publico bono id precipue suadēte ac eodē ordi-
ne minime immutato. Porro cum fratres illi reformationes
expeterent. vellentq; ad meliorem vite frugem redire. necnō
qui eos in rectam viuendi normam reduceret humiliter pe-
terēt. tuiq; conuentus fratres q̄ erant quorum sanctimonia
optimisq; institutis edocti. verā Christi viam agnoscerent.
Nonne si hoc denegasti cōtra opera charitatis fecisti. In-
ter opa enim charitatis. vt sacri Conones testantur nō mi-
nimū est errātem ab erroris sui semita reuocare. Nō parua
est etiam elemosina errantē in viam reducere veritatis. Pre-
terea q̄ errantem cum potest ab errore nō reuocat. se quoq;
erare demonstrat. Consentire quoq; videtur erranti vt ait
Gregorius qui ad refecanda que corrigi debent nō occurrat
Ait q̄ negas in peccate tua hoc fuisse. cū illi nolent huius operi
cōsentire. neq; te cogere potuisse inuitos. ppter eaq; Ponti-
ficis preceptū minime tenere. velut continens in se rem que
nullo modo expleri possit noluisseq; ppter ea illos deserere.
Indigna sane est hec purgatio. cum tu saltem Pontificis
mādato parere debueras. neq; si illi errabāt tu errori huius
consentire. Error enim vt ait beatus Innocentius. cui nō re-
sistitur. approbatur. Cumq; illis presis. ac quo vis eos fa-
cile trahas. si id ex negligentia omisisti ad hoc opus induce-
re. errasti. Ait enim idem. Negligere cū possis perturbare per-
uersos nil aliud est q̄ fauere. Itē Anastasius et Damasus
papa. Qui potest obuiare et perturbare. peruersos etnō facit
nil aliud est q̄ fauere impietati errorū nec caret scrupulo soci-
etatis occulte q̄ manifesto facinori desunt obuiare. Augusti-
nus etiam sup psalmo. lxxi. Qui desinit obuiare cū pōt cō-
sentit. Itē et Leo papa. Inferiorū inquit ordinū culpe ad
nullos magis referende sunt q̄ ad negligentes. desidesq;
rectores. Iohannes etiam papa. Culpā ait facientis habes

qui quod potest negligit emendare et latum pandit delinquenti
bus aditum qui iungit cum prauitate concessum. Debuiſti
ergo quantum in te fuit mandatum Pontificis adimpleri
dum curare. Quod si eos ad hoc inducere nequisses deserere
illos debueras nec te illorum consortio maculare. Tamen ut ait
Isidorus Qui alterius errori consenserit sciat se cum illo simi-
li modo culpabile iudicandum. Sin vero ex contemptu hoc ne-
glexeris certe grauius deliquisti superioris voluntati superbi-
ter resistendo.

¶ Capitulum xi. quo Hieronymi rationes confutatur.
ostenditurque contra charitatem egisse.

a Is insuper noluisse te consentire idcirco ne fratres tui
viri boni ac sancti malorum imixtione contaminarentur
dicente apostolo. Modicum fermenti totam massam corrumpere
Verum non recte intelligis apostoli dictum de incorrigibili et impe-
nitente proisus loquentis. Super quo audi obsecro quod Hie-
ronymus scribat in Osee interpretatione. Non est culpandus
inquit Osee propheta si meretricem quam duxit ad pudicitiam
conuertit. sed potius laudandus quod ex mala bona fecit. Non enim
qui bonus permanet polluit si societur malo. sed qui malus
est in bonum conuertitur si boni exempla sectetur. Et quo intelli-
gimus non prophetam perdidisse pudicitiam fornicarie copulatum. sed
fornicariam sumpsisse pudicitiam quam ante non habebat. hec Hie-
ronymus. Tui ergo fratres cum boni viri reputati sint pote-
rant alios ad bonum conuertere vel potius iam conuer-
sos suis sanctis operibus in bono proposito confirmare.
quid tu impediens non potes nisi inuidus et malinolus iudi-
cari. Charitas enim non emulatur non est ambitiosa. non agit perperam
non querit que sua sunt. Christus propterea cum publicanis et pecca-
toribus inuocabat ut eos lucrifaceret Licetque ut ait Chri-
stus

b q

sostrum super epistola Pauli ad hebreos. Christianis cum
infidelibus cōuiuiū quo possint eos ad veritatem cōvertere.
quando magis religiosi cum religiosi cōiuncti pmititur
p̄cipue rectam viā ingredi cupientib⁹. Nō vides herde quō
possis in hoc te purgare. Cōtra charitatem etiā peccasti nō
modicum qui licet ex tua p̄dicatione magnū in populo scā-
dalū futurū cognosceres nihilomin⁹ predicare voluisti ac
quotquot falsis tuis argumentis ex cōiunctiōis nullitatem p-
suasisti pro eorū culpis apud deū astrigeris. Cūq; in mani-
festū errorē illos induceris errorē hui⁹ defendēdo grau⁹ de-
liquisti. ut enī ait Urbanus Pontifex sanct⁹. Qui aliorū de-
fendit errorē multo amplius dānabili⁹ est illis qui errant.
quia non solū ipse erat. sed alijs offendicula erroris p̄parat
et confirmat. unde qui magister est erroris non tantum he-
reticus sed heresi archa dicendus est. Audisti in Hieronymē.
quid nunc dices. Credo herde mussabis atq; equo te Marte
victū fateberis si sapiēs. Nec te releuat etiā si multos tuis p̄-
dicationibus ad veritatem cōverteris ut affirmas cū pluri-
mis etiā scandalum p̄bueris. Nō enī boni maliq; mutua
admittitur cōpensatio neq; si multorū salus inde proueni-
at. econtra autem multorū ruina sequatur. interdictum tibi
officiū iuste poteris exercere Dicente Salvatore. Nō esse
alicui p̄ totius etiā mundi salute peccandū. quod vero ad
astruendam tui dogmatis veritatem adducis multorum id
credentium numerum indices multiplicari hoc minime te ex-
cusat quin potius grauat quanto plures in tuū errorē tra-
duristi. Nummetis sectam num a deo emanasse quis dixerit
q; ea totū orbem inuasit. peneq; christianum nomē extinxit
Idolatria etiā ante Christi aduentum totū mundū in fece-
rat paucis iudeis exceptis quorū etiā multi apostatarunt
Taceo hereticorū sectas complures que totum mundum
olim pessimis erroribus replevere. num propterea a deo
auctore exierunt.

¶ Capitulū rīj. Quo ei suadetū vt ad
obedientiā Pontificis redeat.

q Vare tādeꝝ Hieronymē frater resipiscere velis qñqꝫ
neqꝫ tuū errorem tam obstinate defendere vt etiā ex-
cōmunicatos appelles qui te excōmunicauerūt dicasqꝫ ob
id illis infortunia accidisse permulta. Quibus ego mediūssi-
dius ea potius cōtigisse arbitor qm̄ in tua ista contumacia
vindicauda nūnia quadam lentitudine ne dicam misericor-
dia vñi fuere. Nam vt ait Scriptura Licet Iseli summꝫ sa-
cerdos in se bonus existeret quia tamen filiorū excessus non
corripuit filijs in bello pemptis ipse de sella corruēs fractis
cervicibus expirauit. Noli obsecro hereticos dicere qui te cui
tant iustissime excōmunicatū nam media quibꝫ id probare
conaris falsa sunt penitus atqꝫ inania vt ex pmissis appa-
ret. Neqꝫ etiam iurepotes Pontificem inconstantie accusa-
re si tua ipocrisi seductꝫ qua infinitos pene decepisti pbeni-
gne prius tecum egit p que humaniter ad te scripsit ac tuā
simulatā probitatem laudauit. Cui simul ac tua supbia in-
notuit aliter ad te scripsit licet humanius qꝫ tua proteruita
mereatur. Itaqꝫ Britiani pretoris fabellam alijs licet enar-
res rei seriem ignorantibus non tuā astuciam versutiamqꝫ
calentibꝫ Reuertere si sapis ad ecclesie vnitatem illiusqꝫ tan-
qꝫ pientissime matris misericordie te suppone. Reuertere
ad tui Generalis obedientiā nec velis hanc tuo ordini infa-
mie notā incutere quippe cum semp Romani pontificis de-
uotissimos habuerit sancteqꝫ ecclesie defensores innumeros.
hereticorū vero psecutores qꝫ plurimos. Tu primꝫ illiꝫ can-
dorem denigraſti fedastiꝫ non parū contra Pontificē Ro-
māqꝫ ecclesiam tā petulanter proterueqꝫ proſiliens vt illam
cōculcaturum te gloueris. Egregia sane laus ac digna que
posterorum memorie demandetur. factum te ex propugna-
tore fidei heresiarcham et discidiōrū satozem. Noli obsecro
Hieronymē frater intantū superſire vt ceteris te sapientiorē
b iij

sanctioremq; existimes. neq; tibi tantū tribuas. Nemo enim cum sis labi errareq; potes ac decipi. Sepe enī angel' sathane in angelum lucis se transformat. varioq; ac multiplices insidias tēdit. diuersaq; mortabilibus decipula struit euasū per difficilia. Quid pdest tibi ieiuniū. quid oratio. quid castitas si obedientie humilitatisq; vinculū cōtemnatur sine qua ut ait Ambrosi' alicui veniā sperare nō licet. Nōne apostolus asserit factum omniū rerū qui tota lege seruata in vno deliquit. Aut tu istius noui luminis veritatem quam predicas vel sacre pagine testimonio nos edoce. vel quid sepe es pollicit' alicuius miraculi euidētia confirmata. nec tot hominum milia teneas tādū suspensa Tūc tempus est expediendi clauem illam qua mirabilia tua arcana illa aperiātur mundū ipsum ut in vulgus sepe iacto sit sua magnitudine pterritura. Quod si feceris multorum salus eris qui tibi nō credunt habituri deinceps te ut verum pphetā tuq; dictis fidem indubiam prestaturi. Sin minus heresiarche nomē nullo modo poteris euitare nisi ab huius errore desiteris.

¶ Cap. xij. Quo docetur infidelem infamē apostatam esse ac schismaticū Romano pōtifici inobediētem ac rebellem.

e Teni cū vna sit ecclesia cuius caput est Christus que sancti spirit' instinctu gubernata errare nō potest et sancti oēs doctores affirmāt. Romana vero ecclesia ab ipso Christo inter ceteras ecclesias primatū obtineat eadem tamen vnitāte durante. ipse quoq; Romane ac totius ecclesie caput sit pōtifer dicente sibi dño in psona Petri. Tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Oēs autem Christicole Romano pōtifici velut Christi Vicario Petriq; successorū parere teneantur. idq; canonicis sanctiōibus statutū esse noscatur. Tu cum inobediens illi sis ac rebellis illius pceptis cōtemnēs nō immerito hereticus vel infide-

lis es censendus. Dicente propheta et refert Gregori⁹ in mo-
ralibus. Quasi peccatum atrolandi est repugnare. et scelus
dolatrie est nolle acquiescere. Sola est que fidei meritum
possidet obedientia sine qua quisqz infidelis cōvincitur etiā
si fidelis esse videatur. Melior pretera obedientia qui victi-
ma cōprobat. Per illam enī propria p hanc aliena caro
mactatur. hec ille. Iginus etiam Pontifex. Inobedientes
Pontifici infideles appellat ut refert decretista qui etiā at-
testatur Infames atqz apostatos a Dionisio papa nuncu-
pari. Gregorius vero nulli fas esse ait posse vel velle trans-
gredi apostolice sedis pcepta. Sitqz alien⁹ a diuinis officiis
qui noluerit pceptis apostolicis obtemperare. In veteri quo-
qz testamento inobedientes sacerdotibus ut scismatici ut etiā
refert diuus Ciprianus ep̄s et martir et Anteri⁹ papa. Aut
lapidabantur aut gladio truncabatur. De Datan et Abirō
et sequacibus exēpla sunt nota. quos terra viuos absoribuit
q contra Moysen mūmurarunt. Tu autem palā Pon-
ficem tota inqz Romanā ecclesiam maledictis acerrimis in-
cessere non desistis. nōnullos etiam tui monasterij frates
ad eādem amentian/ insaniamqz inducis. Quod si in quoli-
bet inobedientia/ rebelliqz cōtra sedem apostolicā est dānan-
da. in religioso illam expresse pfitente videtur nullomodo
tollerāda. Eoqz es dānabilior quo firmi⁹ in tua pteruitate
psistis. Obstinatio/ nempe videris q pharao dū nec peccasse
te/ nec veniam petiisse nec etiam petiturū asseueras. Imitare
obsecro Nabuchodonosor regem/ qui deo primum inimi-
cus postea fidelis effectus dignos sue conuersionis fructus
emeruit. Te itidem ut facias oro. utqz errorum istum a tua
mente depellat. teqz in tectam veritatis viam reducat. sum-
mis precibus altissimum precor.

¶ Cap. xliij. Quo se auctor excusat.

m Ihi vero Hieronymus frater iure succedere non potes
si per summi pontificis. Romanique ecclesie defensione
paulo liberi ad te scripsi. Ait enim Propheta. Zelus domus tue
comedit me. eoque libenti mihi debes ignorare quod novi tui lu
minis ignarus causam alias in se iusta suscepi. Cuius quidem
luminis si me participem feceris non pudebit aliter scribere. Ne
que enim is sum ut velim veritati agnate repugnare. neque mi
hi aliquos defensores parabo ut mihi licet sapientiorum iudicio
contumacia tua irrefragabilis sit. Quorum dicta atque excusatio
nes pro te allegare perfacile ex premissis tolluntur si recte omnia
pensentur. ad rectamque ac verum sensum trahantur. Te vero in
terim in dno ut subesse velis Vicario Christi. Qui humili
avit semetipsum ut doceret mortales omne esse superbie ma
culam abolendam. nullumque esse crimen illo detestabili. Ini
cium enim peccati superbia per quam mors intravit in orbem ter
rarum ut ait Propheta. Hec vero cum omnibus vituperabilis est
tamen in religiosis maxime intollerabilis qui propriam voluntatem
dedicarunt altissimo. Qui est benedictus in secula.

Prudens qui intelligit beatum

Esse sui iuris hominem sua sequi tueri
Contentumque suis alienum nolle beatum
Efficiunt igitur si quid quaesieris ulterius
Excedunt tua vota modum finemque beatum.

Jesus.

¶ Conclusiones rationibus ac signis supernaturalibus probantur.

¶ Ecclesia dei indiget renovatione.

¶ Flagellabitur.

¶ Renovabitur.

¶ Florentia quoque post flagella renovabitur et prosperabitur.

¶ Infideles convertentur ad christum.

¶ Hec omnia ei sunt temporibus nostris.

¶ Excommunicatio nup̄ facta contra venerandum patrem nostrum fratrem Hieronymum nulla est.

¶ Non obsequantes eam non peccant.

¶ Ego frater dominicus de piscia ordinis predicatorum de mea propria manu me subscribo et obligo ad sustinendum predictas conclusiones non solum cum rationibus sed confidendo in adiutorio dei me expono et obligo ad intrandum cum predicatore fratrum minorum predicante ad presens in sancta cruce in ignem in publico sperando per virtutem dei saluatoris ad suam gloriam et confirmationem huius veritatis et ad utilitates aliarum exire illesus et saluus per christum dominum nostrum qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum Amen.

¶ Ego frater Franciscus ordinis minorum licet indignus sum paratus ad instantiam et requisitionem domini Florentinorum facere cum fratre Hieronymo de predictis conclusionibus experimentum quarum quedam probatione supernaturali indigent. Cum domino vero qui cum nulla est dissidentia alius nostri ordinis frater in ignem subire est paratissimus vocato iudice non suspecto ac omnibus religiosus.

Perijt memoria eorum cum sonitu dominus autem in eternum permanet.

Processus.

In nomine domini Amen Anno
domini nostri ab eius salutifera incarnatione. M. cccc. xcviij
Inditione prima die vero nona Mensis Aprilis.

Examinatio infrascripta fratris Hieronymi nicolai sa-
nonorale ferrariensis ordinis predicatorum facta de eodē
per spectabiles et prudentes viros commissarios ac examina-
tores ex magnifico dominio Florentinorū solenniter electos
et deputatos videlicet duobus de numero. Consalonario/
rum id est verilliferorum cōmunitatis populi.

¶ Charolo danielis canigniani.

Joanne domini ioannotij manetti.

Duobus de numero duodecim bonorum virorum.

Joanne anthoni canacci.

Balthasare bernhardi brunetti.

Duobus de numero decem nouorum libertatis et pacis.

Petro danielis de albertis.

Benedicto tanai de nerlis.

Doffo angeli spini vno de numero. viij. nouorum.

Thomaso bernardi anthenou.

Francisco luce domini masi de albicis.

Juliano iacobi mazinghi.

Petro bertholdi coisini.

Braccio domini dominici martelli.

Laurentio matthei morelli.

Anthonio iacobi pagniosi rodolphi.

Andrea ioannis larioni.

Alfonso philippi strozi.

Ciuihus Florentinis qui in infrascripta examinatione pro-
cedunt modo infrascripto in societate etiam et presentia do-
mini Simonis rucellai et dñi Thomasi aruoldi canonice

rum Florentinorum per ordinem commissionem sanctis
si mi domini nostri pape.

Die ix. presentis mensis Aprilis dictus frater Hieronymus
fuit interrogatus et examinatus superius in aula baroncel-
li primo verbis post minis postea cum tortura et habuit
dicto die in duabus vicibus tractus. iij. et medium de fune
post hec diebus. xi. xij. xij. xij. xv. xvi. xvij. fuit singulis ex-
aminatus circa easdem res cum verbis et confortationibus
sine aliquo tormēto aut lesione aliqua corporis. Et q̄q̄ in
omnibus diebus in aliquibus rebus variasset et diceret quā
do q̄ vno quandoq̄ alio modis nihilominus die. xvij. in-
terrogatus denuo verbis et sine tortura aut lesione corpo-
ris confessus est et affirmavit quod et quantum in dicto exa-
mine continetur.

Post item hec et diem superscriptum die. xix. Aprilis eisdem
modo et mente sine tortura aut lesione corporis sed cum
verbis humanis et confortationibus habita denuo et rele-
cta ac bene considerata tota infrascripta examinatione cō-
firmavit et dixit in presentia dictorum canonicorum exami-
natorum et commissariorum esse verum in toto et per totum
quantum in dicta examinatione narratur et sic se subscri-
psit spontanea mente cum sua propria manu.

Articuli

Veritas est qd̄ ante. xv. annos existente me in monasterio
sancti Georgij prima vice quando fui Florentie cum fratre
Thomaso strata qui est mortuus qui loquebatur cum una
sua sorore monacha. Et in illo medio in ecclesia cogitabas
cōponere unā predicationē et iter pensandū venerūt mihi
imēte multe rationes et fuerunt circa. vij. p̄ q̄s mōstrabatur
qd̄ eccl̄e appropinq̄bat aliqd̄ flagellū et p̄ hoc citra cepi p̄-
sare multa filia et multum discursi scripturas et eundo ad
sctm̄ Geminianū ad p̄dicandum cepi p̄dicare pponendo

e. ij.

istas conclusiones qđ ecclesia debebat flagellari et cito renouari. Et hoc non habebam p̄ reuelationē sed per rationem scripturarum. Et sic dicendo et in hoc modo etiā predicauī Bririe et in multis alijs locis lombardie aliquādo etiam de hīs rebus ubi degi annos circa quattuor et post rediī Florentiaz ab eo die quo ego fui in sancto Georgio sicut supra dictum est ad meū reditum curreunt anni. vii. circa tempus. Et cepi in prima die Augusti in scō Marco legere Apocalip̄sim qđ fuit Anno. M. cccc. xc. Et p̄posui similiter illas met conclusiones supradictas Deinde in quadragesima p̄dicauī in ecclesia sancte Liberate hoc ip̄m. nō dicendo tamē vnquā qđ ego habuissem per reuelationē sed p̄ponēdo ut crederent rationibus affirmando istud cuz maiori efficaciaz qua potui. Post hoc pacta pascate illi quadragesime Frater Silvester rediens de sancto Geminiano dixit mihi qđ dubitabat de rebus quas ego dicebam reputando me fatuū Apparuit ei in vigilia visibiliter scđm qđ dixit. Vnus frater noster mortuus qui reprehendit eū et dixit ei hec verba. Tu nō debes cogitare istud de fratre Hieronymo quē tu cognoscis. Post hoc habuit multas alias apparitōes similes scđm qđ mihi dicebat idē frater Silvester. Et p̄pterea ultra desiderū et accensionē quā habebam ad p̄dicandū consimiles res. Accendi me ad affirmandū eas etiā in aliqua pte pl⁹ q̄ prius q̄q̄ in facto essent omnes mee inuentionis per meū studium et videndo res mihi bene succedere p̄cessi magis i antea et videndo mihi grām et reputationē in populo Florentino accrescere cepi dicere qđ ego habebam p̄ reuelationē et sic cepi exire extra sortē qđ fuit vna mea magna p̄sumptio et pluribus vicibus dicebam de rebus quas mihi referebat frater Silvester cogitando aliquā qđ essent vere nihilominus ego nō loquebar deo nec ip̄e mihi in aliquo speciali modo quo deus loqui solet suis sanctis apostolis vel p̄phetis aut aliquo simili sed ibam pure sequendo meas p̄dicatōes.

cum fortitudine et industria mei ingenij. Et presumptuose
affirmabam illud quod nesciebam esse certum. volens totum quod
inveniebam cum meo ingenio esse verum. et eo plus in hac re me
inebriari. quo pro diu ad dicendum quod eram certior de tali re
quam eram in veritate. et in ambone quam eram certior quam quod duo
et duo faciunt quattuor. et totum hoc ad dandum plus credi-
ti ad res quas dicebam. et ad confirmandum eas plus in men-
tibus hominum. et faciebam eas verisimiles cum rationibus et si-
militudinibus. stando semper fortior in mea opinione ad ap-
parendum pure quam ego dicerem verum et quod esset ex deo. Sed
ego nihil sciebam imo gloria mundi me excecavit.

¶ Et in hoc modo me conduxi usque ad annum. M. cccc. cxiij.
Post incepta hac tempestate. M. cccc. cxiij. In qua cepi af-
firmare plus res meas. non solum pro gloria sed ad condu-
cendum opam Florentine gubernationis. tum pro reputa-
tione. tum pro habendo ad meam voluntatem. ad valendum
mihi ut infra dicitur. et etiam ad habendum creditum extra
Florentiam. et sic affirmabam de Pisanis et bonis civitatis
Florentie et malis et alijs rebus particulariter. In isto eodem
modo non eram certus posse facere miracula aut signum
super naturale sicut pluribus vicibus dixeram quod fieret loco
et tempe. sed affirmabam ad dandum estimationem operi meo.
¶ Quantum ad visiones fratris Silvestri quales essent non
curabam sed ostendebam me ei satis curare. quia erant inue-
te omnes meo ingenio et mea astutia. quicquid etiam si res fratris
Silvestri mihi veniebant ad propositum. tamen dicebam et
attribuebam eas mihi ad dandum maiorem estimationem
rebus nostris ut si esset in eis aliquis pulcher aut curiosus pun-
ctus. Sed sciatis pro certo quod hec res quam ego conducebam. Ego
eam conduxi cum industria per philosophiarum naturalem
que multum serviebat mihi ad probandum eas res efficaciter
et ad persuadendum postea expositionem scripture adiuv-
abat illa materia. et semper meum ingenium versabatur.

in his rebus grandibus et vniuersalibus hoc est circa guberna-
tionem Florentie et circa res ecclesie et parum curabaz de
rebus particularibus aut priuatis. Ad finem dico fuisse meam
industriam quod frater Siluester dixisset plures suas visi-
ones fortissimum erat in meo ingenio tamen ego accipiebas
et dicebam ea esse de deo secundum quod veniebant ad propositum
et fingebam et monstrabam illi credere quod habuisset de deo
et illum confortabam quod non dubitaret sed nec ille nec fra-
ter dominicus intelligebant meam intentionem quia ibam
cum eis cum grandi industria et astucia.

¶ Sicut superius dico quod cepi ad predicandum res plures an-
nos antequam frater Siluester enutulisset mihi suas visiones
et quando non fuissent visiones fratris Siluestri dixissem
hoc ipsum nihilominus sicut superius etiam dixi mihi de eis
seruiebam quando veniebant ad propositum.

¶ Et sciatis quod frater Siluester habet hanc naturam quod cum
esset iuuenis sicut notum est multis hominibus faciebat in
sommis quod alij in vigilia quia se leuabat sicut adhuc hodie
facit circum loquitur comedit scribit legit predicat dicit mis-
sam circa parietes per domum et baculos et non potest exp-
geri nisi percuciat cum fuste aut aliter cum manu dex-
tra ad cor et quando euigilat videtur quod dissoluatur ex ma-
gno ligamine et quod veniat ex alio mundo dicendo iesus iesus
et inter alias res quas fecit et quas ego scio et vidi una no-
ctem se leuauit et venit in chorum quando ibi erant alij fra-
tres et accepit unum pugillum serrature ex capsulis in quibus
spuitur et sibi posuit in os dicendo esse valde bonam. Po-
stea proiecit in faciem aliorum fratrum vno mane legente me
in horto obdormiuit circa finem lectionis quod sic dormiens iuit
per hortum et intrauit in vineam et extraxit unam cannam
vel palum cui alligantur vites et fecit in eo fissuram et detraxit
cum eo unum botrum pergrandem et cadente botro in terra fra-
ter Antonius de rada eundem interceptit cui frater Silue-

ster percussit caput cum eadem canna quia botrum decerpse-
rat dicendo da mihi etiam. et cepit etiam dormiens come-
dere de vna ego etiam presens et vidi totum et ne vna ei in-
teruorandum noceret eum excitauit.

¶ Alia vice se leuauit existens in cella prioris ubi erat frater
Franciscus saluiat et accepit ei vestes quas induebat et tra-
xit eum per totum dormitorium et multis vicibus dormiens cum
eo audiui eum sibilare et defectus fratrum dicere et secularium
et inter alia dicebat quadam vice de padoolpho rucellario. tu
facis sicut pistori qui corumpis fratres et tu non corumperis.
Alia vice ad sanctam Mariam magdalenam se leuauit et vestiuit
et iuit ad ecclesiam et ascendit in ambonem et cepit predicare et
multa alia similia fecit tempore preterito sed nunc non facit ita
sepe exceptis quibusdam leuitatibus.

¶ Opinionem meam circa predictas res fratris Siluestris dico
quod est quedam completio sic facta et occulta dispositio quam mul-
ti medici nixi sunt finaliter curare et non potuerunt si benere-
cordior fuit conclusus quod processu temporis per se sanaretur sicut po-
stea visum est. et in presentiarum non ita sepe patitur.

¶ Quantum ad intentum meum et finem ad quem tendebam. dico
in veritate esse ac fuisse gloriam mundi et ad habendum credi-
tum aut estimationes et ad pueniendum ad istum effectum ques-
ui manutene me in credito et bono gradu in ciuitate Flo-
rentia. quod videbatur mihi quod ciuitas dicta esset bonum instru-
mentum ad faciendum crescere istas glorias et ad faciendum mihi
creditum etiam ab extra maxime videndo quod mihi data esset fides
et adiuuandum etiam istum meum finem predicauit res per quas christiani co-
gnosceret abominaciones que fiebant rome et quod se congregaret
ad faciendum unum concilium quod ubi factum fuisset spabaz depone-
re multos platos. et etiam papam et spabaz me illic futurum. quod fa-
cto confidebam me predicare et facere tales res quod fuisset estima-
tus gloriosus et quando fuisset estimatus in concilio mansisset et ste-
tisset in magna reputatione et estimatione in toto mundo.

c. iij.

¶ Et ad conducendum melius suprascriptū meum inten-
tum et finē me iam introducto in ciuitate Florentia ad gu-
bernationem ciuilem que mihi videbatur optimū instrumē-
tum ad meam intentionem/ quesui stabilire illam ad meū
ppositū et per talem modum qd omnes ciues fuissent mi-
hi Beniuoli aut ad minus sequuti fuissent meū consiliū seu
pro amore siue p vim et erat meus animus qd in ciuitate Flo-
rentia stabiliretur et firmaretur dicta ciuilis gubernatio mo-
re venetorum/ quo plus fieri posset in quo intendebar qd re-
gerent illi qui erant mei amici plus qd aliq et propter hoc ego
fouebam omni industria mihi possibili i tēpore quo ordina-
retur consiliū qd qd viderem multas contradictiones ma-
iorum/ ego fouebam populū ad faciendum consiliū grā-
dius omni modo/ post id factum pre timore ne consiliū
ser fabarum nō faceret aliqd extraordinariū/ tētaui appel-
lationem que qd qd haberet multas contradiciōes. facta tñ
est post hoc desideravi ut leuarentur et fierent viginti viri/
et persuasi primū renunciandū esse Giuliano saluiato. Post
hoc dñō dominico bonzi qui se monstrabat alienus/ et fecit
me recordari ut dicerem etiam Francisco valori qui egre tu-
lit renunciationē viginti virorum/ et dixit Giuliano saluiati tu
destruxisti hanc ciuitatē in renunciando/ post in p̄dicatio-
nibus et sermonibus tangebam istū casum de viginti viris
sub tegmine i hoc modo scilicet/ vnū aliud restat facere qd
non est adhuc factum. Post hoc fiebat lex contra parlamen-
tum francie quā cum p̄dicationibus et scriptis multū sollici-
taui/ vidento postea certā diuisionē inter ciues cepi fouere
illam ptem que mihi videbatur plus ad ppositum huius
opis mei/ et primo in generali post cepi ad p̄ticulare ut co-
gnosceret melius finē ciuiz et finaliter me restrinxi ad vni-
endū eos simul. Et quia non potest esse unio sine capite et
ut videretur mihi ad ppositū Franciscus valori cepi fauo-
rare eum maxime credendo qd omnino posset se facere tyrā

num et istud accidit ex me et ex eo ipso quod veniebat et se mihi
commendabat dicens se esse bonum civem et quantum ad hoc cum ne-
mine supare et in duobus modis eum fovebat tum commendando
quod esset bonus civis tum in confortando quod aliqui cives sta-
rent cum eo uniti quibus paucis loquerer scilicet Johanni Bapti-
ste ridolphi quibus dicerem sub tegmine et per bonum modum sed ta-
liter quod ipse poterat me intelligere quia mihi videbatur prudens.
Sed iohannes baptista spuebat mihi verba per que compre-
henderem non bene se habere cum Francisco quibus loqueretur in
generaliter. Sic etiam loquebar Alamano et Jacobo salviati in-
telligendo quod non bene stabant cum Francisco et confortavi eos
ut bene staret cum eo et ipsi mihi dixerunt ipse sit nimis magnus
optet ei dare aliquam trusionem et tenere eum posterius et ego ha-
bebam per malo quod essent disuniti de eo quia mihi videbatur sp-
beneiuisse et erant de eis quos putabam meos amicos esse
Juliano salviati non me recordor id dixisse sed mea intentio
erat iret ad Lucam anthonium de albicis. Anthonius geraldus et
Leonellus boni etiam commendavi qui omnes tres maledicebant ei
quod etiam commendavi Dnico mazinghi. et sic multis alijs qui
visitabant monasterium nostrum sancti Marci. Similiter etiam
confessoribus et fratribus meis et hoc totum ad finem ut omnes
eum sequerentur et haberet famam. verum ego confitebar eis quod es-
set mirabilis et extranei capitis ad faciendum stabilius etiam re-
gimen civitatis Florentie et quod singulis duobus mensibus non
deberet ita mutari erat meus animus stabilire illud cum mo-
do venerorum hoc est ad faciendum unum ducem vel vexilliferum ad
totam suam vitam aut per aliquod magnam tempus secundum quod fu-
issent concordati. et istud faciebat ad gloriam et reputationem
meam ad habendum de civitate quod volebat. Et desiderasset quod
fuiisset durus unus qui non habuisset filios neque multam paratem
lam quia staret plus suppositus legi et non posset se facere ty-
rannum sed non inveniēbam aliquem in civitate Florentia qui mi-
hi placeret quibus si Franciscus valori non habuisset illas extra

226

neas condiciones ipm pro primo posuissam et post cū Jo
hannē baptistam ridolphi. sed detrahebat me magna pa
rentela sua. tñ istud ego non contuli cum aliqua psona nisi
cū frē Nicolao mediolanēsi et cū frē Siluestro et frē dñico.

¶ Et habui alias suspitionē q̄ Franciscus valori et alij qui
erant de suis amicis non vellent se restringere et facere statū
intra se. tñ predicabam et scribebam cōtra tale strictum re
gimen ad hoc vt p amorem aut vim isti tales fouerēt istud
regimen ciuile. in quo tamē volebam eos esse principales.
et alie partes starent sub eis hoc est vt fauor consiliū esset p
meos amicos quos libenter fouebam circa factuz status et
regimis. q̄ mihi videbātur boni q̄q̄ in generali locut' eēz
¶ Hanc meaz intentionē suprascriptā et hunc meū cōceptū
nunq̄ cōtuli cum persona. sed bene quesui conducere ad fi
nem per mediū religiosorū et ciuiū seculariū quibus nunq̄
sum locutus particulariter sed in genere. ne effez illaqueat'.
q̄ aliquis potuisset se mutare et deficere de nostra affectio
ne et ita publicasset rem et fuisset mihi imputata.

¶ Quantū autē ad intelligentias exp̄ssas aut particulares
que fierent in sctō Marco nobis mediantibus. dico nō esse
factam aliquam me sciente sed in genere erant qui irent ad
p̄dicationē qui cognoscebantur oēs in visu et ego cognosce
bam. et in hoc erat vis principalis huius rei. et oēs p̄dicatio
nes tendebant ad supradictū finem et sic deuotiones et pro
cessionēs om̄es fiebant in sancto Marco et ypocrises fami
liaritates et amicitie ciuiū confessiones et orationes cū can
tibus et omnibus similibus alijs rebus erant ad augendum
opera mea. sed bene cognoscebas q̄ erant inter illos qui nō
bene ibant. sed veniebāt illic pro suo utili et illi ciues in quos
ego multum confidebam si fuissent vniti fecissent qd dice
bam eis et manu tenuissent me et opus meū.

¶ Circa particularia ciuitatis. nō me extendi propter duas
rationes. Prima ad manutenendū me in estimatōne. Secūda

da quia non intelligebam marine ubi totiens dixeram in
ambone qd nō volebam impedire ⁊ sic nolebā dicere quicqz
et non facere. et sciēdo qd Franciscus valori. Paulus antho
nius soderini. et Johannes baptista ridolphi. et eorum ad
hesores erant prudentes. sciebant plus qz ego. et ego per
mittebas eos facere ⁊ erat quādo ducatus mediolani tran
sūt in dñm Ludouicum vnde non conferebant mecum res
particulares et eis sufficiebat me habere pro signo et istru
mento comprehendendo se sub mea veste. et ego in ambo
ne et extra confortabam istam partem nostram ad vniōē
et animum vt facerem illud qd id esset vtile nostro operi.

¶ Et vna harum utilitatu erat qd fuissent primi ad istud
regimen civile et quando voluissē aliquam rem particu
larem non contulissē cum ciuibz ad conseruandam esti
mationem meam. sed fecissē per medium fratru Silue
stri aut cuiusqz alterius fratris scd qd mihi videbatur ad
propositum. sicut circa officia qzqz rarissime quia ista nō
cogno scebam neqz quicqz illorū intelligebam. sciendo ma
xime qd sine me erant soliti illi prenominati ⁊ sui ad heren
tes ihosu mee clamidis vel tegminis. vnde superius fuit mē
tio. sicut venire ad sanctum Marcum ostendere se esse fra
tris aut fauere ei in predicationibz aut me laudare vel si
miles res dicere. et qzqz multi venissent ad sanctum Mar
cum pro deuotione. credo multos etiam ad placandum se
et videndum aut faciendum mediam intelligentiam. ciues
quibz utebar pro mediatoribz admittendū huc illuc erāt
Andreas cambini. Petrus cinozi. Hieronym⁹ beneueni. Frā
ciscus dauanzati. Carolus strozi asai. Iacobus saluiati qñ
Julianus erat consalonerius. Alexander nasi. Petrus pau
li de albicis. ⁊ in effectū nō tenebam aliquem firmum nisi
Andream cambini cum Francisco valori. qd me custodiebā
ad māutenendū estimatōes. ⁊ qñ totū effectū talis missiōis
erat circa manutentionez eorū mei opis ⁊ mittebam eos ad

dominos de decem consules et ad eos de octo dicendo stare
fortiter et non dubitarent quia deus eos adiunaret et nota-
te quod unum de principalibus fundamentis quod ego habebam
ad intentum meum superius dictum hoc est ad manu tenen-
dum me in reputatione bone vite erat propositum id fir-
mum non impediendo me de particularibus sciendo maxi-
me quod ciues me sequebantur melius faciebant et melius scie-
bant quam ego intelligerem et mihi sufficiebat quod manu tene-
rent regimen quod ego desiderabam in omni modo quo pos-
sent id tenere aut per fraudem aut per aliquem alium modum.
nomina ciuium erant hec Franciscus valori dominus domini-
cus bonzi dominus Franciscus gualterotti Johannes bapti-
sta ridolphi Paulus anthonijs zoderini Dominicus ma-
zinghi Lucas anthonijs de albicis Franciscus appulus
Julianus alamianus Jacobus saluiati Bernardus angli-
cus dischiata ridolphi Petrus lenzi Bertholdus de silichaiia Fran-
ciscus manellus Americus cursinus Simon et Nicolaus de
nigris et adherentes quales sunt illi ciues qui scripti sunt in
rotula subscriptionis erant in vno quaterno carte pecunie
que erat in scammello meo in sancto Marco.

¶ Circa articulus practice habite cum ciuibz dico quod in te-
pore quo steti Florentie multi ciues sunt mihi locuti sed cum
nemine tenui practicam particularem de statu sicut est faci-
endi vniam rem quam alias particulariter sed in vniuersali fu-
it tota mea intentio tenendo eos unitos et aiatos.

¶ Cum Francisco valori loquebar raro sed Andreas cam-
bini portabat negocia inter me et ipsum et quando dictus
Franciscus mihi loquebatur dicebat plura de seipso estimo
faceret ut haberem ego de eo bonam opinionem et aliquan-
do mihi dixit et dixi mandauit per Andream cambini quod staret
male et quod ego facerem orationem fortius rationis Francis-
ci erat quod ipse haberet auctoritatem in ciuitate et etiam mihi
loquebatur quod volebat dare Philippi iohannis sui nepotis.

filiam cuiusdam mattheo Strozi in uxorem cui mattheo ego
postea significavi illud alonge qui mihi respondebat non
velle parentare cum Francisco quia estimabat quod per suos
modos male finiret. Similiter mihi dixit dictus Francis-
cus quod volebat dedisse dictam filiam philippi Joanni nico-
lai lauelli queres postmodum non habuit effectum. Loquebar
etiam quandoque cum domino Angelo nicolini et paulo an-
thonio Snderini et Johanni baptisteridolphi et pluribus
alijs et de illis veniebat ad sanctum Marcum pro varijs oc-
casionibus. Dominus Bartholomeus Ciai mihi locutus est ali-
quando sed non recordor de quibus rebus ego loquebar etiam
sepe Petro guicciai dñi et imitabaz dicendo eum esse frigidum
et openostro. Franciscus renucami quando erat de dominis consilij ve-
nit ad me uno vespere ante ultimam diei horam ad accipien-
dum apparere meum circa exactionem presbyterorum. Leonel-
lus bonus etiam quando erat de dominis consilij mihi venit loqui et
male dixit Francisco valori quod erat malus civis qui querebat
utilitatem propriam et ego eis defendebam quia desiderabat
habere auctoritatem sicut dixi. Quicquid etiam mihi displiceret pro-
pter suam naturam quia erat homo deficiens omnes suos
amicos. Alexander de papis de alexandris fuit etiam hoc die
mecum pro experimento ignis ad sciendum practice pces-
sum et etiam propter lausfredinum veniebat predicta occasio-
ne Petrus paulus de albicis et Alexander nasi quibus om-
nibus respondi quod sic.

¶ Circa faciendas magistratus maxime seniores decet de
octo nunquam loquebar expresse dicendo faciendus esse talem
et talem quia non cognoscebam particulariter omnes cives
In predicationibus confortabam bonos cives in genere sed quando
eram instructus a fratribus de aliquo qui erat bonus ad ope-
ram nostram recommendabam eum generalibus verbis in cir-
culis fratrum et civium qui fiebant sepe in monasterio no-
stro dicendo iste erit bonus pro opere nostro et simile facie-

Bam de omnibus quos cognoscebam verbi gratia. Francis-
cisco valori Johanne baptista vidolphi. Paulo anthonio
soderini Juliano saluiati. Dominico mazingi. Dominico
bartholo. Laurentio et petro lenzi et similes quos simili-
ter commendabam dicendo qd essent boni pro opere no-
stro aut similia verba in generali sed nō dicebam vnqz fa-
cite hoc vel illud quia mihi fuisset pondus ego considera-
bam plus ad consalonarios qz ad aliud officiū remitten-
do me ad fratres qui plus cognoscebant aues qz ego. Et
in fauendo alicui quolibet pro officio aliquo non inuenier-
tur eo excepto qd Franciscus starphi venit vna vice ad me
rogatus vt fieret oratio pro eo ad hoc vt eligeretur de de-
cem senioribus dolendo qd nō esset facta in electione men-
tio de eo in aliqua dignitate. Post hoc venit electus mihi re-
gratiatū de oratione qua esset factus dñs.

¶ De eo qd tenuisse in practica cum dñis aut alijs personis
extra dominiū vestrum in re status dico qd ad regē franco-
rum in illis principijs quādo redijt in francias scripsi tres
aut quattuor literas cōfortando eū ad iēstitutionē rerū
florentie et ad ieditum in italiam dicendo ei qd aliter faciē-
do male eueniret. Huius simile mandauī dici ei per Nicola-
um alamanni prima vice qua recessit abhinc ad eundū in
franciam. et etiam mandauī dici per plures gallos aut frā-
cicos qui hac perfuncti sunt redeundo in francias. Sed rex
nunqz mihi intendit nec dedit responsum per litteras vel
oratores in modo qd per Nicolaum alamanni predictum
in vltima et penultima vice qua recessit abhinc nō manda-
ui ei quicqz aliud dici. etiam non cōfidebam dicto Nicolao
nec videbatur mihi homo faciendi fundamētū ad opus me-
um quia non estimabat se posse regi loqui.

¶ Venit hactenus quidā frater ad me Ludonicus de valen-
tia magister in theologia et dixit mihi loquendo tñ et sub-
regniē verbo:ū qd papa vellet florentinos oratorem ad se

mittere, vel ei scriberent aliquas bonas litteras et multum
me stringebat ad faciendum diligentiam quod populus sta-
ret edificatus ad viam pape. Et rñdi quod hanc rem non poteram fa-
cere sicut fecisset eam Laurentius aut Petrus et cum remisi ad
franciscum valou. Petrum philippum et Paulum anthonium. et
de eo postea non intellexi aliud.

¶ Dominus aloisius cornaboni misit me ante hac ad habendam practi-
cam cum prefectis Sinigallie dicendo quod ipsa haberet modum scien-
di aliquid de rebus francie et ego dubitabam de deceptione et
remisi ad eum Franciscum valou et postea non intellexi aliud.

¶ Proficiente hac cardinali Burgenfi et me ei loquente man-
davi per illum sollicitari aduentum regis francie et restitutionem
rerum vestrarum. Similiter mandavi Philippum louini in fran-
ciam ad dicendum regi hoc ipsum circa reditum et dictam restitutio-
nem tamen cum sciam etiam de decem Senioribus qui tunc erant et respon-
sum fuit sicut superius.

¶ Dominus Carolus visinus et Vitellocius vitelli quando venerunt de
francia fuerunt mecum in sancto Marco ad confortandum me ad
faciendum quod possem per regem francie et venerunt ad me ac si-
cuiussem dominus tunc quibus rñdi quod orarem deum pro rege et quod
esset bone voluntatis ad faciendum pro rege quicquid posset.

¶ Plures alij etiam galli et neapolitani expulsi de neapoli
qui dicebant circuire se pro rebus francorum regis et pro resta-
tus vestri me venerunt visitatum pro simili effectu quod videba-
tur eis quod ego eum amicus regis francie et teneres partes eius et
ego remittebam eos omnes ad franciscum valou.

¶ Fuit etiam mecum dominus Dulces de spoletis orator ducis urbi-
natis ad offerendum se mihi et fuit in illo tempore quan-
do dux urbini rediit ad domum suam et ego scripsi vnas
litteras ad dictum ducem quarum effectus erat quod non dis-
sideret de florentinis et quando recessit quod non esset contra
vos cogitando quod ipse esset bonus ad manutenendum opus
meum quicquid non essem ei unquam locutus monstrabam tamen me illi

affectionatū nōn q̄ ip̄e sed omnis aliū qui fauisset mihi et
parti que me sequebatur ad hoc ut essent maiores etiā cum
populo et qui regerēt ceterius et interius maxime fauorabi
les habendo gētes armōū et dictas litteras misi p̄ oratores
dicti ducis qui venit alloqui me. et fuit p̄dictus dñs dulces

¶ Etiā dico q̄ egre tuli q̄ dñs hercules esset expulsus p̄pte:
istos casus effectus et habui suspectū petrū philippū ne fu
isset causa p̄mittendi comitē remicū et istud. q̄ dñs hercu
les mihi erat affectiōatus p̄ mediū fratris nicolai de medio
lano qui iā fuit at cōcellarius dicti dñi herculis. et etiam scie
bam q̄ esset affectionatus Francisco valou- cui feci aliquas
operā ut eū nō faceret cassari. et in isto modo habendo gen
tes armō. ianicas. remanebāt amici mei fortiores et gub̄er
natio interiō et exterior ibat modo eorū et in om̄i re in qua
obrueretur in terra possent se meli⁹ defendere et ad hūc sen
sum hoc faciebant.

¶ Comes ciccus de monte olei misit ad me unū suū cōcella
riū rogans ei esse n̄ fauorabilis ad restitutionē suarū terra
rū et ego illi scripsi q̄ nō esset tēpus mouendi filia. et ad nō
dandū materiam alijs filia tētandi q̄ q̄z ip̄e faceret grandē
instantiā. feci tñ aliquid dia senionibus sed satis frigide q̄
nō videbatur temp̄i cōuenire q̄ ubi vidissem fecisses p̄ sua
amicicia mihi captanda.

¶ Dñs Agamēnon mariscottus de Bononia potestas pre
teritus fuit antiquitus noster familiaris et rogavi Jacobū
saluiatū qui erat electiōarius qui eū eligeret et ita factus est
potestas. et istud feci. tū habendo suo fauore. tū etiā q̄ eus
amabā et mihi videbatur ad p̄positū operi mee. Et sic ha
bui gratū p̄tēmp̄ntem. q̄ erat p̄te. vicarij archiep̄i Flo
rentini nostri amicissimi q̄z q̄z eus aliquas nō feci mēciōē.

¶ Marcutius saluiatus fuit mihi allatus a fratre ruberto
germano ante casus ignis ad ser dies q̄ ego eū cōfortarem
ad bene vinendū et hoc feci et habui eū charū ad habendū

amicū et ipse multa mihi abtulit ante recessum suum dicēdo
ego mittam vitam pro vobis.

¶ Intelleri Johannē de vetula qui erat noster amicus fra-
tris Cosini tomiboni quē amabā s; nunq; ei locutus sum.
Ad ducē ferrarie. Ad ducē mediolane scripsi circa id qd est
bene vivere s; non pro rebus statuum.

¶ Circa faciēdos cōductus nō me impediri nisi cū recomen-
datōne leuiter alicui? scilz vnius filij dñi Nicolai de estis de
ferraria et vno comite Christophero de gonsaga et vno de
rangoni de modona et aliquib; alijs q̄s ego nō noui q̄s tñ
cōmendaui Francisco valori et Dñico mazinghi et alijs de-
cem s; leuiter. s. dicēdo talis vellet cōduci s; facite vos.

¶ Circa factū custodie fori qui essent capita de ista custodia
ego nesciebā verū ego cōfortabā in ambone q̄ dicta custo-
dia cōduceretur s; nō recordor si ego sim locut; cū p̄ticulari-
bus ciuib; imo Grāscus valori post hoc dictū ambonis
me laudauit ad os et cōfortauit me vt sequeretur q̄ si estima-
rē etiā mihi mandaret dici p̄ Andream cambini occasio istius
custodie fuit p̄ securitate nostra q̄ per eos cōtrarij nostri
supprimeretur et nō facerēt aliquē insultū sicut timebam.

¶ Circa factū inobedientie pōtificis et nō iuisse Romā dico
q̄ procedit ne essem occisus p̄ viā vel cū essem Rōmā a Pe-
tro de medicis vela sua liga q̄ essem cōtra eorū ppositum.

¶ Circa factū excoicationis dico q̄q̄ multis videretur nihil
essē nihilominus ego credebam illā esse verā et obseruandā
et obseruauī eā p̄ aliqd tēpus s; post videndo q̄ opus meuz
ibat in ruinā cepi modū nō obseruandi amplius s; magis
manifeste cōtradiciendū cū rōne et facto et stabam obstinat;
in isto pro honore et reputatiōe ac manutētiōe opis meae.

¶ Circa inceptiōes p̄dicationis in septuagesima que fuit die
vndecima Februarij dico q̄ prius asperi lras dñi Domini
cibonzi quas ille scripsit ad seniores et alteras ad me per q̄s
mouebat papā nō esse dispositū ad dandā licētā vt p̄dica-

D

reſi. vñ cōmōtus in me q̄ videbā opam meā tuere / me diſ
poſui ad p̄dicandū vt ſuſtinerē illā / ⁊ de hoc nō fui ercitāt
ab aliq̄ ciue p̄dicari. Sꝫ poti⁹ amici mei id edolebāt ſicut ſi
it Alamānus ⁊ Jacob⁹ ſaluiat⁹ ⁊ Dñicus mazinghi. Eſt be
ne verū q̄ aliq̄ dies illi qui verſabātur in ſetō Marco mi
hi dicebāt qñ p̄dicatur / nos mouimur fame ⁊ Johānes ia
cobi dñi vt recordor venit ad me ad ſctm Dñicu⁹ ⁊ queſiuit
qñ fierēt maiores. i. ſeniores ſ nō mihi declarauit qñ reinci
peretur / q̄ ſic cōſueuit facere / hoc eſt / nō manifeſtare ſemp
certum diem qñ volebam predicare.

¶ Cauſa propter quā erui de ecclia ſetē liberate. i. die q̄d a
geſime nō fuit ad obediendū pape ſ p̄timore ne occideret ⁊
poſtq̄ ego fui cōduct⁹ ad p̄dicandū in ſetō Marco / ego fir
maui p̄dicatiōez nō obſtātibus lrīs terciē die Marcij a dño
Alexādro bracci p̄ q̄s me monuit de magna alteratiōe pape
⁊ toti⁹ curie ⁊ de piculo Florentinorū / q̄ estimabā eis eſſe mi

¶ Circa lrās q̄s habui ab oratorib⁹ aut (natū a pōtifice
q̄s eis ſcripſi / dico / q̄ ego ſcripſi aliquñ Joachim guasconi
cōfortādo eū ad animandū regē in reditū in italiā ⁊ ad re
ſtituendū res Florentinas ⁊ ſeci oēm diligētā ex iſta pte res
tenerētur callide ⁊ ex hac ſcriberetur calide ⁊ hoc ſeci q̄ intel
lexi q̄ ep̄s Soderinis ſcribebat frigide ⁊ hoc p̄ meos frēs
⁊ ego egreferebā nō recordor tñ clare ſi ego ſcripſi aut man
dauī dici Joachim vt ſupra dicatur / q̄ ego ſcripſi ⁊ ipſe mi
hi ſcripſim⁹ pauca lrās / ſ Joachim ſepius ſcribebat filio
ſuo qui poſtea oñdebat mihi lrās ⁊ ego dicebā ei oretenus

¶ A dño Dñico bonzi (quicq̄d mihi videbatur m̄dendū
habui duas lrās / vñe monuerūt q̄ papa nolebat mihi dare
licentiā p̄dicādi. Altere me rephendeāt de reincepta p̄dica
tiōe frequētī q̄ mihi ſcribebatur factū eſt ab Alexādro brac
ci qui pprie duas mihi ſcripſerat lrās de reb⁹ generalibus ⁊
ad meā laudē ⁊ cōfortatiōez. Sꝫ fortiffimū lrārū ille ſcripſit
dñs Sebaſtiano de Florentiola ſuo genero qui poſtea mihi

referbat ola: et legebat dictas lras contentū in eis erat p pra
ctica rerū mearū et etiā aliarū: s totū cōicabatur cū Frāisco
¶ Dñs Riccardus Becus scripsit etiā Johāni (valorū.
frī suo de reb⁹ meis s habebam⁹ eū suspectū q: scribebat cō
¶ De ordine et pparatiōe que fiebāt in pa- (traria nobis.
rascene nūc est ann⁹: nec sciebā neq scio aliqd pūculare nisi
q: intelleri a Philippo argutio qui tunc erat de seniorib⁹ q
volebat pūcere Bernardū de neris qui tūc erat cōfaloneri⁹
iusticie ex fenestris palacij: et q: in illo tpe dict⁹ Philipp⁹ fe
cit queri a dñā Camilla de rucellai quid fieri deberet: tunc
ip̄a rñdit q: recepit in revelatiōe q: projiceretur de fenestris
Bernard⁹ de neris: et q: dñā Camilla dixit frī malateste frī
scī Marci si ista proiectio eēt ex ispiratiōe diuina et frater ma
latesta me requisivit si posset eē inspiratio diuina et si erat lē
citū fieri tale opus cui ego rñdi: vos scitis quō debet rñderi
pro me propter irregularitatē s ego nō cōfortam ut fieret p
pter eandē irregularitatē s bñ feci cōfortari Philippū p Do
minicū mazinghuz q: ego utebar in talib⁹ negocijs q: stare
fortiter cū aliq suorū cōplicū: et sic cōfortam Dñicuz eundā q
erat verillifer sociozū ad faciendū silia: et sic cōfortam face
ret cū suis socijs et stare fortiter oēs cōtra opinionē Bernar
di de nero q: erat cōtra op⁹ nrū: s nō cōsului ut moreretur
optassem tñ eū exulasse: finis hui⁹ proiectiōis hoc mō de fe
nestris credo erat q: ip̄e cōtrariebatur opi nrō et ad remouē
dum caput alterius partis.

¶ Cū Petro de medicis nō habui aliquā practicā: q: sui ei sp
multū cōtrari⁹: nec habui maiore inimicū volēte franco: un
rege eū introducere Florentiā pro ciue qñ redijt ex Neapoli
ego disputam cū rege ut nō faceret. verū est q: diuus Jaco
bi de diuis me⁹ amicus mihi scripsit ex vrbe q: Petr⁹ vole
bat bñ viuere et petebat me instrui de sua vita: et se mihi cō
medabat et ego ei rñdi q: Petr⁹ volebat incipe mecū practicā
et q: nōlebā intrare in aliud nisi q: orare deū pro eo.

¶ ¶

¶ Alia vice fuit mecum quidē quē non cognoui et dixit mihi qd Petrus de medicis se mihi cōmendabat et qd vellet bñ vivere et redire sicut cuius. s̄ iste nō rediit ad me nisi vna vice et sicut sup̄ dixi eā nō noui erat vestitus nigro / statura puus / carne fuscus et etate circiter annorum quadraginta.

¶ Circa comenissam socerā petri et Lanfonsinā vxorē qñ cū eis erā cū p̄dicto viro multū mihi eum cōmendabant / quib⁹ respondi qd non credebam petrum vnqz rediturum.

¶ Cum cardinali de medicis nō habui practicā nisi qd duab⁹ vicibus mihi scripsit recōmendādo qd sua sibi restituerētur / et sicut notū est et p multos scitur fuerūt restitute aliquę res pue de quib⁹ non accidit ad p̄ns fieri mētionē dico tñ si Petro contigisset redire meus anim⁹ erat dicere ei. Ego feci ad bonū finē marime cū nō esses in statu et qñ tu fuisses in statu nō p̄dicassē cōtra te s̄ fuissē locutus in generali.

¶ De rebus Pisanis dico me nunqz dixisse qd habere eos in pugno s̄ bñ dixi o pisa tu habebis in omni mō. verum est qd dixi me habere multas grācias in pugno s̄ non specificavi vnqz de pisa s̄ loquebar caute ne essem capt⁹ in sermōe. Est bene verum qd ego optassē qd rehabuissetis res vestras ad hoc vt credit⁹ essem ver⁹ ppheta qd veniebat mihi ad ppositū etia verū est qd rex francorū mihi eas pmisit s̄ postea negauit et qd eā mihi negauerat cōmunicari cū seni quibus et erat qñ redij de p̄dicto rege de poggibonzi.

¶ Quādo p̄dicavi illū sermonē ubi narraui de aliquib⁹ hoib⁹ magni ingenij qd deberent fieri frēs spūales fuit ppter dñm oliveriū Arduinū et ppter dñm malatestā qd sciebam eos esse in p̄dicatiōe et alios siles. Et postea dñm maleteste allegavi aliquid de illuminatiōe in p̄culari et plura exp̄ssi et dixi ei qd dñs philippus varamorus et dñs Pandolphus de medicis nobis apparuissent et dixissent eos fieri debere frēs et recordor etia me dixisse dñm maleteste qd si non fieret frater iret ad infernū. Istos siles volebā habere mecum ad

magnificandū opa mea et ad habendū mēcū doctos viros
Illud etiā qđ dixi supius de illis qui sunt ī inferno ego dixi
ad dandā mihī estimationem quia scārem talia.

¶ Habui semel ī secreto vnas lras sine suprascriptiōe a fra-
tre Siluestro de quo postea intellexi qđ ei erat missa de qua
dā nūru Tanai de lencis p quā ego mouebat curare de me-
ipso qđ esset quidē qui volebat me ledere qđ tñ psumpsi fu-
isse ex Jacobo nescio certe si postea dixi habuisse istud p re-
uelationē s̄ credo me p certo dixisse. Sile dico de illis secre-
tis que ego dicebam de quodā qui se volebat se facere gran-
dem qđ dicebam ex me ad timorem alterius.

¶ Circa etiā illos qđ dixi nolle pisas re haberi. Et illa alia p-
dicatio in qđ ego narraui quot essent tāti peiores. Dico qđ ni-
hil sciui vnqđ certi aut picularis s̄ hoc dixi qđ istud estima-
ui. Et si esset aliquis qui voluisset attēasse auerteretur p tū-
more et mihī attribueret reputationem.

¶ Circa clauiculā capsule de qđ feci mentionē toties et quā di-
xi p̄tinere eccie. Dico qđ feci ad dandū terrorē et minas et auer-
tendū manus eorū qui me ledere volebāt et in fine nō fuerūt
nisi vba qđ aliud p̄ticulare secretū aut reuelatio nō erat itus.

¶ Predicatio quas ego feci in octaua nostre dñe. Anno dñi.
M.cccc.xc. qñ ego ostēdi me iuisse in paradysum hoc feci ad
attribuendū mihī reputationē et gloriā et fuit vna intentio
quā feci stando in libraria greca sancti Marci. Non qđ fa-
cto fuisset sicut eā dixi et sicut ingeniaui psuadere eā pplo.

De congregatione Lombardie me sepe rauī vt restarem
liber et facerē meo modo.

¶ Canes in cathena et galline que caperēt vulpes qđ p̄dicauī
in ambone fuerūt oēs res inuente p me ad dandū mihī esti-
mationē et reputandū et animandū eos et terrendū aduersa

¶ Quando in ambone dicebā qñqđ ad propositum. Crios.
alicui qui me volebat occidisse ego te video ego te video et
tu me vides voluēdo me versus mulieres ad hoc vt nō pos-
sint.

set dici qd dicerē de tali vltali/ ego dicebā totū ad meū ppo
stū ad deterrendū inuasorē/ et ad dandū mihi reputatiōez
¶ De cedula de quibz mentiōez feci in (nō qd scire aliud.
p̄dicatiōibz qd dixerā me facturū et singularibz p̄sonis datu
rū ad manū vt tenerēt eas custoditas vsqz ad certū tēpus et
postea aperirētur/ fuerit oēs fabule amiles ad deterrendū
aduersarios meos/ et q̄tum ad deceptionē huius rei fuit solū
qd dixi fratri Siluestro dicā de dādis vobis cedulis que con
tinebūt pctā Petri caponi que ipse frater Silvester sciebat
qd erat ei cōfessor/ s; nō dedi ei/ finaliter fuit quedā fictō ad
terrendū et in facto nō fuit aliud.

¶ Circa barbaros qd dixi pluries v̄turos cōtra italiā/ dico
et credo certe qd in italiā veniret flagellū eccie a barbaris/ qd
sp̄ silia flagella in eccia et italia venerūt a barbaris/ et hoc p
meū discursū dixi nō p aliā certitudinē p̄cularē qd qd oñ
derē me esse certiorē qd erā in facto veritatis.

¶ Circa reuolutiones eccie et cōuersionē infidelū qd p̄dixi de
bere succedere/ dico me habuisse et habere ex scripturis sa
cris/ et credo certe p ordinē scripture tantū sine alia reuelatio
ne p̄culari. S; fieri debere cito non exp̄ssi de scripturis nec
de reuelatōe/ s; me ingeniabā p viribus hoc probare cū mul
tis rōnibus que etiā sunt scripte et misse ad diuersa loca qd qd
ego affirmare vltra has rōnes me habere p reuelatōez/ erat
solū ad dandū mihi reputatiōē et creditū/ et res qd desuper
allego circa sacrā scripturā factas ego extraxi a Daniele et
sancto Hieronymo/ scō Augustino Origene et scō Thoma

¶ Vita stricta quā faciebā pro me et faciebā fieri ab alijs soli
tudo et parū me oñdere qd ego faciebā erat totū ad reputa
tiōē et honorē mūdi et ad manendū in opinione penes vi

¶ Circa coronellā cordis que inducebant se (ros sc̄itatis
ad vnū eorū solū quā designauī qñ dixi me misse ad paradysū
fuit ad animandū oēs ad vniōem gubernatōis ciuilis vt
possem peruenire ad perfectionē dicti regiminis veneto

rum/cum modo quem diximus superius.

¶ Circa vicariū archiep̄i Florentini dico q̄ practice q̄s tenui
secū fuerūt generales/ et sicut alie de statu/ cōfortādo eū ad
castigandū et submittēdū p̄sbyteros qui nō erāt nostri amī
ci/ et q̄si habebat aliquē in manib⁹ qui fecisset aliquē errores
me cōsulebat etiā me cōsuluerat sup vno qui viderat vnā
virginē mariā et volebat vīre et facere totū populū clama
re misericōdia misericōdia/ et ego dixi ei q̄ nullomō cōfēiret/ et q̄
essent inania/ et q̄n rediit hac vltima vice Florentiā/ venit me
alloqui noctu offerēdo se mihi/ et dicebat se nolle ostendere
amicū meū vt posset meli⁹ defendere res nrās. Dederat etiā
auctoritatē mihi cōfessionādi et cōicandi quācūq; p̄tinentē
sue iurisdictioni/ et istud tenebā cū eo ad habendū etiā clerū
ad meū propositū. Habebat etiā dict⁹ vicari⁹ colligationes
cū octo seniorib⁹ qui dederat eis auctoritatē suā cōtra p̄s
byteros/ et si bñ recordor egre tulit q̄ tantū festinassent expi
mentū ignis sicut fecerūt qd tñ fecit ex se sine mea irritatiōe.
Verū ego nō feci aliud in cōtrariū dici/ ne appareret me
nolle fieri expimentū ignis/ et ad manutenendū me in repu
tatione dñs Baldus inghirani et ego opati sum⁹ vt iste vi
cari⁹ rediret et esset noster grādis amic⁹ et alq̄ resignaretur.
¶ Circa tyrannum quem in ambone dicebam proxima die
facturum et res nostras expediturū/ dico q̄ ego dixi illud
ad reanimandū eos qui videbantur frigidi ad hoc vt se re
tinerent/ non q̄ ego haberem inde aliquā cōiecturam/ s̄
ad dandum terrorem alteri parti ne se leuaret/ et in fine fa
it etiā quia ego semper habui in fantasia q̄ dux Medio
lani volebat facere tyrannus Laurentiū petri franscā/ nō
q̄ ego scirem aliud sed semper habui Laurentium in bona
estimatione et pro bono viro.

¶ De subscriptione facta in sancto Marco/ dico/ q̄ eum nō
ordinavi sed fratres mei illam mouebant/ et mihi dicebant
et ego habui p̄ charo et grato q̄ apperet ista vniō ciuiū/ et
d. iij

Ista benivolentia versus me et ad acquirendam reputationem cum papa et etiam ex scriptura magis confirmabat et unibat ciues qui erant ad voluntatem nostram. Inter quos dico quod non erat alia intelligentia ordinata sed in facto estimabam quod cognosceretur et quod hec subscriptio operata esset in concilio.

¶ De eo quod scivisses aliquid de senioribus antequam publicaretur dico quod frater Silvester mihi referebat quicquid raro magistratum quando erat factus antequam esset publicatus sed non mihi dicebat unde habuisset et de hoc particulari non multum bene recordor quod non. ¶ Quatum ad concilium et eius partes de quibus fui inter (attendebam) rogatus dico quod ego habui magnam indignationem contra Romanam curiam que propter reprehensiones me persquebatur et etiam propter mores eorum animatus eram facere plura opera ad faciendum congregari concilium et deliberaveram scribi facere quinque litteras per diversas personas qui concitarent quinque reges ad faciendum concilium que littere erant huius tenoris quod videbatur dignas quod tales reges essent certificati de rebus magnis nostratum cum ergo esset hic unus predicator qui diceret res futuras et detestaretur vicia ecclesie et probaret res suas cum ratione naturali. Cum hoc etiam diceret predicator scripserit unas litteras ad papam de tal tenore. (Cuius copia debet esse in scannello vel habet eam frater Nicolaus de mediolano) Deberent illi reges ut capita christianitatis providere ad tales defectus et congregare concilium et dicere littere fuerunt facte ad preparamum mentes dictorum regum et alias litteras quas deliberabam scribere ad singulos eorum pro tali effectu concilii ceperam ingrossare et minute earum debent esse in meo scannello et in qualibet dictarum primarum quinque litterarum erat copia incerta superioris epistole ad papam scripte. Reges ad quos scripseram has litteras sunt isti. Imperator Rex francorum. Rex hispanie. Rex anglorum et rex ungarie. Litteras imperatoris feci scribi a Johanne nicolao cambi illam regis francie feci scribi Dñico mazinghi qui scripsit nomine suo Johanni guasconi quam postea habebat ostendere regi. Illam hispanie fe

ei scribi a Simone de nero in nomine ipsius Simonis ad Nicolaum suum fratrem qui commendaret eam illi regi sicut debebat facere Joachim. Littere anglie fuerunt commisse Francisco apulo qui habebat Florentie unum amicum suum anglicum et hunc fecit scribere tales litteras qui dixit se scripturum cuidam suo amico qui ostenderet eam regi. Illarum ungarie misi minutam unum meo amico ferrarie qui scriberet eam dicto regi et minutas harum quinque litterarum singulis infra scriptorum dedi per fratrem Nicolaum de mediolano quia ipse frater Nicolaus illas fecit et testimo secundum quod ipse habuit copias quod dicte littere facte sunt ante unum mensem.

¶ Finis meum fuit in initio rei contra mores ecclesie qui mihi displicebant propter dedignationem quam habebas de excommunicatione et breuius apostolicis factis contra me me excitauerunt citius ad faciendum et remouendum hec obstacula ab oculis meis et etiam erant causa glorie quas memorauimus superius.

¶ Qui sciret has res de consilio et de litteris predictis aut cum quibus tractauerim dico quod de fratribus hoc sciebat frater Silvester frater Dominicus et frater Nicolaus de mediolano de ceteris sciebant omnes superscripti qui scripserunt dictas litteras et Hieronymus Benenenus sed cum nemine unquam consultavi et practicaui et nunquam ab aliquo sum exhortatus.

¶ Totum quod feci designavi ad faciendum sicut superius ut essem sepe famosus in presentibus in futuro ad habendum tale creditum in ciuitate Florentia et quod omnes res magne importantie non fierent sine mea voluntate. Et postquam fuisset stabilis in Florentia hoc modo habebas animum faciendi res grandes in italia et extra italia per vim dominorum cum quibus contrahere amicitias et contraxeram et tractaueram gradum sicut est concilium et secundum quod hec res inuissent cogitarem de alijs et maxime habebam intentiones suscitandi principes christianos et principaliter illos extra italia ad subiugandum infideles post concilium verum ad faciendum me cardinale vel papam non multum cogitabam quia quando conduxisses istam operam etiam sine papatu fuisses auctoritate et reuerentia principum.

homo mundi. Sz qñ fuissent electus papa nō recusassent
qzqz mihi videretur esse maius fieri caput de tātō ope qz eē
papam/ quia homo sine virtute potest esse papa. Sed ta
le opus requirit hominē excellentis virtutis.

¶ Circa articulū qz dixissem ad crucifixū. Si ego mentio: tu
mātris dico/ qz quāqz ego nō recordor: nō sup quē articu
lum hoc dicerā. Nihilominus ego dicebā sup res qz ego cre
¶ Circa cōfessores dī. (Debaz esse veras scdm ordinē dei.
co. Ego multos ponebaz in scō Marco confortādo eos vt
cōfessiones plures audirēt nō ad sciendū cōfessiones qz non
dixissent eas propter penā magnā z etiā ad cōseruandum
reputationē apud eos/ qz si eos requisivissem de similibus/
ego ex toto discooperuissem meam maliciam. Sego hoc
faciebā ad habendū maiore cōcursum. z ad tenēduz amicos
nrōs cōfortatos opi nostro/ et etiā vt essent magis vniti.

¶ Circa experimentū ignis dico sic/ qz egre tuli multum fra
trā Dñicuz proposuisse illas cōclusiones z prouocasse istaz
rē/ z soluisse aliqd magni qz nō attētaffet istud. Similiter
dolui qz amici mei eū stringerēt/ qz ego p me nō voluissem
illud/ z si ego consensi id feci ad defendendū honorē meū q
plus potui. Et si ego p̄dicasset tūc qñ res se mouebat z quā
do astringebatur essem ingeniāt⁹ extinguere eā dicēdo qz il
le cōclusiones poterant probari cū rōne naturali/ z maledixi
fr. xi Dñico qz ita inculcasset eas/ quia videbatur mihi res
grādis z piculosa. Finaliter ego cōsensi pro nō perdenda re
putatione/ z semp dixi qz nos cōduces. mur ad istud cemen
tū/ qz essemus prouocati ad respōdendū estimādo ex toto
qz ille frater sancti Francisci nō intraret/ z eo nō intrāte no
ster nō erat obligatus ad intrandū tñ si noster fuisset co
actus intrare/ volebam vt intraret cū venerabili sacramen
to habēs spem vt nō arderi pmitteretur/ z sine quo nō per
misissent eū introire. Et conferendo ista cum Johanne ba
ptista ridolphi in sancto Marco bis ante diem cementi Jo

hannes Baptista dixit q̄ frater sancti Francis̄i nunq̄ intraret ⁊ ad dandum ei maiore terrorē opatus sum q̄ ignis fieret magnus ⁊ misi fratrem maletesta ad seniores ad ordinandū formā dicti ignis. Similiter dederam ordinem q̄ ignis accenderetur in vno ostio ⁊ per aliud intrarēt fratres et retro eos ponerētur scobe que clauderent aliud ostium in modo vt appareret non posse retrocedere ⁊ hoc totam designavi vt dictus frater sancti Francis̄i expaneret ⁊ non intraret et sic restabat etiam noster non obligatus ⁊ deinde ordine accendendi ignē ⁊ claudendi ostium in supradicto modo sum locutus cum fratre Dominico et fratre Siluestro et illis quattuor civibus qui veniebant ad me in porticijs iisdie experimēti et etiā recordor q̄ mandavi recordari Lanfrédino lafredini q̄ erat prepositus p̄ Petrū albicis et Alexandrum nasi q̄q̄ non sum certus si mandaveram dici. Sed certus sum q̄ disposui vt ei diceretur.

¶ Intentionem civium meorum amicorum qui sollicitabant istud cementum estimo fuisse ad habendum istum honorē et restare superiores. Sed ego habuissem charius q̄ res fuisset fracta et disordinata q̄ non fuisset conducti ad tale cementum.

¶ De dato ordine q̄ res non conducatur aut rumperetur per meos amicos dico q̄ nunq̄ fecissem quia me videbas despectum et perdebas inde meum creditum manifestando q̄ vellem fugere cementum. Sed meum fundamentus principale fuit q̄ frater sancti Francis̄i nunq̄ intraret ⁊ omnis demonstratio que fiebat circa ignem sicut superius dictum est fuit vt detererentur et non intrarent ⁊ sic restabat aliud opus nostrum.

¶ Et de habenda certitudine cum fratre Dominico aut cum alio eorum qui intraret sicut dixi in ambone q̄ ego scirem q̄ non arderent dico q̄ non habui aliter sed ad dandum

mihī reputationē ad vltimū quod plus potui. Et q̄ sum in-
terrogatus si ducere has res an̄ pplm̄ ego r̄ndi et sic affir-
maui q̄ dubitare ne essem lapidatus.

Ratificatio processus cum manu sua propria.

Ego frater Hieronymus nicolai Sauonarole de ferra-
ria ordinis predicatorū sponte confiteor esse verū quicquid
supius scriptū est in p̄nti carta et alijs viginti tribus scriptis
vna manu et in fide hmoi meipm̄ subscripsi mea propria
manu hac die. xix. Aprilis. M. cccc. xviij.

Testes

Ego Ludouicus de adimaris canonicus reuerēdissimū in
xpo patris et dñi dñi Raynaldi de versinis dei et aplice sedis
gratia Archiepi Florentini vicari⁹ generalis interfui⁹ cō-
fessionī suprascripti fr̄s Hieronymi sauonarole qui lectis
sibi p̄ oībus et singulis suprascriptis in viginti quatuor cartis
p̄cedētibus de scriptis et annotatis sp̄ote et ex certa sc̄ia con-
fessus fuit oīa et singula p̄dicta fuisse et vera esse loco et tpe
mō et fōma ibidē adaptatis et suprascripta subscriptiōes
in fine p̄dictorū cantantē sub noīe fr̄s Hieronymi et que in-
cipit Ego frater Hieronymus nicolai et fuit hac die. xix.
Aprilis. M. cccc. xviij. fuisse et esse scriptā manu sua pp̄ria
et iō in p̄dictorū oīm et singulorū fidē et testimoniū nos sub-
scripsim⁹ pp̄ria manu dicta die. xix. April. M. cccc. xviij.

Ego dñs castellanus de castellanis iuris vtriusq̄ doctor
et vicari⁹ fessulan⁹ p̄dictis interfui et audiui vna voce om̄ia
ipm̄ p̄dicta cōfitemē et ita est pura veritas et istorū fide di-

Ego frater Gra Ceta die propria manu me subscripsi.
ciscus de saluiatis prior ad p̄sens cōuentus sancti Marci de
Florentia oībus supradictis interfui et iō in p̄dictorū fidē
me subscripsi dicta die. xix. Aprilis. M. cccc. xviij.

¶ Ego frater Johānes simbaldi de Florentia ordinis p̄dicatorū ad p̄ns magister nouitiōrū dicti cōuent⁹ me subscripsi dicta die.

¶ Ego frater Cosimus philippi de tornabuonis de Florentia frater p̄fessus dicti cōuent⁹ p̄dictis oībus ⁊ singlis interfui ⁊ iō in p̄dictorū fidē me subscripsi dicta die.

¶ Ego frater malatesta sacramorus de Arimino ordinis p̄fessus in cōgregatiōe sc̄i Marci de Florentia p̄dictis oībus etiā interfui ⁊ in p̄dictorū fidē me subscripsi dicta die. rix.

¶ Ego frater Georgensanthonius de vespucis de Florentia ordinis p̄dicatorū licet nō dū p̄fessus p̄dictis oībus etiā interfui ⁊ iō in p̄dictorū fidē me subscripsi dicta die.

¶ Ego Petrus paulus de orbino frater p̄fessus dicti cōuentus sc̄i Marci p̄dictis oībus ⁊ singulis etiā interfui ⁊ iō in p̄dictorū oīm fidē me subscripsi die dicta. rix. M. cccc. xviij.

Finis.

¶ Epistola quā misit sc̄itas pape ad fratrū Franciscū apulū ordis minorū qui p̄dicabat cōtra frēm Hieronymū.

¶ Dilecto filio Francisco appulo ordinis fratrū minorū de obseruatiā nūcupatorū professori Alexander papa sext⁹ dilecte fili mi salutē ⁊ aplicaz b̄ndictionē. Intelleximus quāto feruore ⁊ iusticia pro veritate proq; nostro ⁊ hui⁹ sancte sedis honore nup̄ p̄dicaueris verbū ī ciuitate ista Florentia aduersus falsū ⁊ pernitiosū dogma iniquitatis fili fratris Hieronymi sauonozale qui pridē suis demeritis excōicat⁹ ausus sacrilego q̄ plurima scandolosa ⁊ heresim sapiētia tādiu disseminare publice nō expauit fecisti p̄fecto opus meritorū ⁊ maxia laude dignū ac quale religiosum ac catholicū virū dicebar qđ nobis ac toti sacrorū venerabilium frīm nr̄orū sc̄e Romane ecc̄ie cardinaliū collegio mirifice placuit de q̄ deuotiōz tuā plurimū in dño cōmendam⁹ mouētes te ac hōitantes vt si quid forsam reliquarū deinceps tanti ac nepharij erroris supsit in tā bono ac tā pio insticu

to pſeuerare ac illū eodē veritatis mīſerōnē retundere ci-
res ita vt maiores indies ac vberiores fruct⁹ in agro dñico
producās nrām rīpius ſedis bñdictionē valeas promereri.
Datū Rome apud ſanctū Petruſ ſub anulo piſcatoris die
ri. Aprilis. M. cccc. xcviij. pontifi. nrī. anno ſexto Hadrian⁹.

¶ Aliā epīſtolā quā miſit ſanctitas pape fratribus conuen-
tus ſancti Franciſcā.

¶ Alexander papa ſextus dilecti filij. S. ⁊ aplicam bñdictio-
nē relatū nobis fuit quāto zelo veritatis ⁊ iuſticia accēſi ac
pro noſtro ⁊ hui⁹. S. ſedis honore cōtra pñtioſuz dogma
faſamq; doctrinā p̄dicti filij fratris Hieronymi Sano-
role ordinis fratru minorū p̄dicatorū ac populi ſeductoris
multis ac veris cōcluſionib⁹ ⁊ argumētis ſepius publice
ac priuatim publicaueritis ac eo feruoris ac ſtudij proceſſe-
ritis vt pro ſuſtinendis veſtris veris ac rectis cōcluſionib⁹
⁊ rīpius Hieronymi p̄tinatia cōuincenda nō defuerint ex vo-
bis qui etiā ſe in ignē conijcere propoſuerint. laudamus cer-
te deuotionē veſtrā ac tā piūm tāq; religioſum ac memorā-
dum opus qđ proculdubio nulla poterit obliuione deleri-
nobis vero ⁊ ipi ſedi ita gratū et acceptū vt gracios ⁊ acce-
ptius eſſe nō poſſit hortamur vos ⁊ monem⁹ in dño vt eo-
dem tendie p̄gentes aduerſus ipius erroris reliquias ſi que
ſupſint ⁊ complices pſeuerare velitis vt exīde a deo ⁊ hac ſan-
cta ſede cōdigna merita cōſequi poſſitis. Datū Rome apd
ſanctū Petru ſub anulo piſcatoris die. ri. Aprilis. M. cccc.
xcviij. pontificatus noſtri anno. vi. Hadrianus.

utilitati publice

In finem Pseudo pphetie Zume Poeta.

Qui crucis es solitus Frater cantare triumphos
Inq tuam speras ferre trophaea manum.
Cuius angelicis poteris qui opponere spinga
Edipos/ in fidei simplicitate prior.
Dic mihi vir ternis cur cedis tractibus arcum
Que poterat mentis frangere cerua tuum.

Frater.

Terrene certasse fere si fata dedissent
Victor eras presto gloria lausq fuit.
Nil imat inuictis queq se opponere diuis
Ethera qui seruet non lupo agnus erit.
Agnus me vicit scandit qui menibus altis
Hierusalē et rubrū perdomuit pelagū.

poeta.

Victo cadis basilisce loquax et noctua bellax
Nunc draco nunc aspis nunc leo nuncq lupus,
Prothea non metuit Petrus non aspida Paulus
Stat boue Boistaco firmior alma ravis
Pastorem Rhadamante leua tuq Eace serua
Minois etherei spiritus astra regat.

Frater.

parce poeta precor victos quid ledere manes
Proderit/ inuictū mens colat vna deū.
Sic me dum pereō trinum dum ledere numen
Ascendo/ triplici morte sagitta ferit.
Heu pietas/ heu simpla fides/ crucis ecce triūphū
Dum cecini/ laqueos ignis et Arvus agit,

Boeta.

Ergo victe iaces pastor cui sancta ministrant
Lumina sub pedibus stellica colla tenet
Pontificem dum phebys amat Saturnia poscunt
Secula nor. stit. fer. spina. procella fuge
Non odium non liuor edax non vnda lupina est
Omnia lex. virtus. gloria. pax. pietas.

Theodoricus vlsenius frisius medicus cecinit.

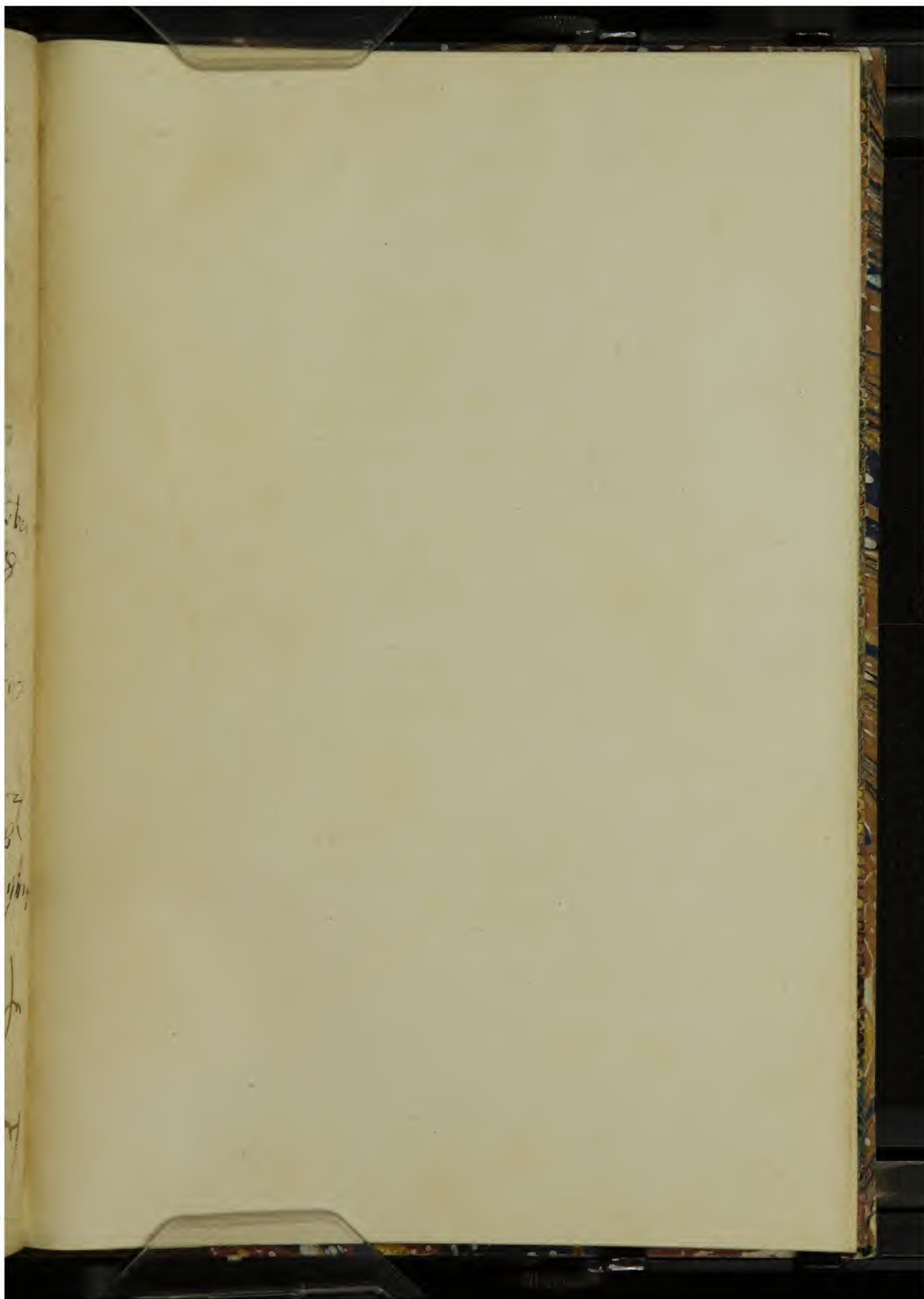
24. Aprilis 1507
Consul. fact. in hunc finem. a. g. d. h.
hic verso in d. 1507. 7. septembris
Capit. & Minister. p. r. e. d. m. 1508
h. a. m. n. d. o. r. a. t. o. r. h. e. o. d. o. r. i. c. u. s.

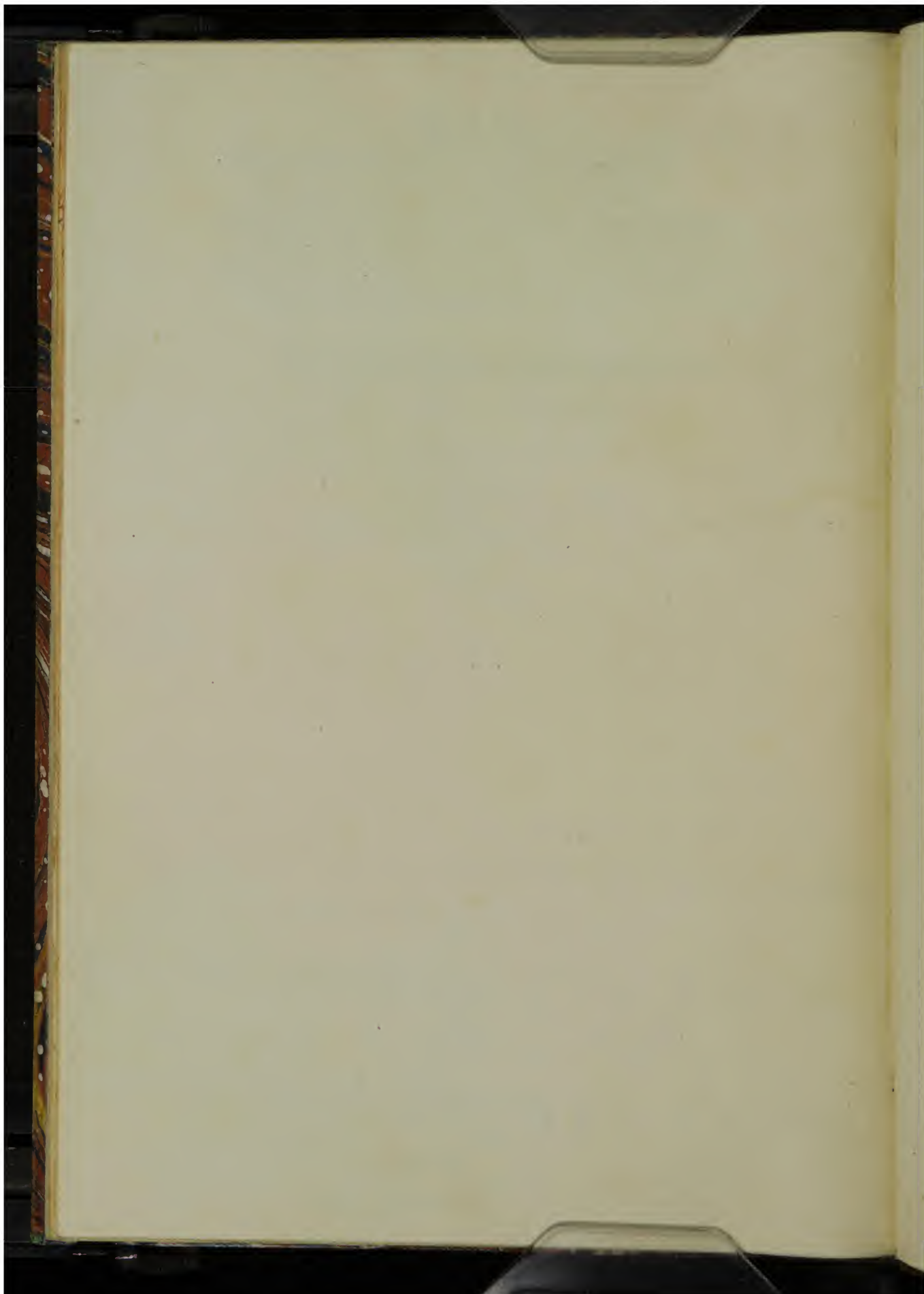
H. C. o. n. s. u. l. i. f. a. c. t. u. s. p. a. s. t. o. r. v. o. l. u. n. t. 1507
M. r. o. d. i. c. u. s. v. l. s. e. n. i. u. s.

H. d. e. g. r. a. d. u. s. q. u. o. d. e. s. t. p. r. e. d. i. c. a. n. t.
In hunc finem. a. g. d. h. 1507. 15. septembris
Capit. & Minister. p. r. e. d. m. 1508
h. a. m. n. d. o. r. a. t. o. r. h. e. o. d. o. r. i. c. u. s.

9. h. m. a. r. t. i. n. i. f. a. c. t. u. s. p. a. s. t. o. r. v. o. l. u. n. t. 1507
15. septembris. a. g. d. h. 1507. 15. septembris
Capit. & Minister. p. r. e. d. m. 1508
h. a. m. n. d. o. r. a. t. o. r. h. e. o. d. o. r. i. c. u. s.

429.908

Wf
RC

